

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय
संहिता, पद, जटा, घन पाठः

6.2 षष्ठकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - सोममन्त्रब्र

Contents

TS 6.2.1.1	6
TS 6.2.1.2	6
TS 6.2.1.3	7
TS 6.2.1.4	8
TS 6.2.1.5	9
TS 6.2.1.6	10
TS 6.2.1.7	11
TS 6.2.2.1	12
TS 6.2.2.2	13
TS 6.2.2.3	14
TS 6.2.2.4	15
TS 6.2.2.5	15
TS 6.2.2.6	16

	2
TS 6.2.2.7	17
TS 6.2.3.1	18
TS 6.2.3.2	19
TS 6.2.3.3	20
TS 6.2.3.4	21
TS 6.2.3.5	22
TS 6.2.4.1	23
TS 6.2.4.2	23
TS 6.2.4.3	24
TS 6.2.4.4	25
TS 6.2.4.5	26
TS 6.2.5.1	27
TS 6.2.5.2	28
TS 6.2.5.3	29

	3
TS 6.2.5.4	30
TS 6.2.5.5	30
TS 6.2.6.1	31
TS 6.2.6.2	32
TS 6.2.6.3	33
TS 6.2.6.4	34
TS 6.2.7.1	36
TS 6.2.7.2	36
TS 6.2.7.3	37
TS 6.2.7.4	38
TS 6.2.7.5	39
TS 6.2.8.1	40
TS 6.2.8.2	41
TS 6.2.8.3	42

	4
TS 6.2.8.4	43
TS 6.2.8.5	43
TS 6.2.8.6	44
TS 6.2.9.1	45
TS 6.2.9.2	46
TS 6.2.9.3	47
TS 6.2.9.4	48
TS 6.2.10.1	49
TS 6.2.10.2	50
TS 6.2.10.3	51
TS 6.2.10.4	51
TS 6.2.10.5	52
TS 6.2.10.6	53
TS 6.2.10.7	54

TS 6.2.11.1 **55**

TS 6.2.11.2 **56**

TS 6.2.11.3 **57**

TS 6.2.11.4 **58**

TS 6.2.1.1**TS 6.2.1.1****Samhita Paata**

यदुभौ विमुच्याऽऽतिथ्यं गृहीयाद्-यज्ञं विच्छिन्द्याद्-यदुभाव-विमुच्य यथाऽनागतायाऽऽतिथ्यं क्रियते
 तादृगेव तद्-विमुक्तोऽन्योऽनुद्वान् भवत्य विमुक्तोऽन्योऽथाऽऽतिथ्यं गृह्णाति यज्ञस्य सन्तत्या
 पत्यन्वारभते पत्नी हि पारीणह्यस्येशो पत्न्यै वानुमतं निर्वपति यद्वै पत्नी यज्ञस्य करोति मिथुनं
 तदथो पत्न्या एवै- [ ]

Pada Paata

यत् । उभौ । विमुच्येति वि-मुच्य । आतिथ्यम् । गृहीयात् । यज्ञम् । वीति । छिन्द्यात् ।
 यत् । उभौ । अविमुच्येत्यवि - मुच्य । यथा । अनागतायेत्यना-गताय । आतिथ्यम् । क्रियते
 । तादृक् । एव । तत् । विमुक्त इति वि - मुक्तः । अन्यः । अनुद्वान् । भवति । अविमुक्त
 इत्यवि - मुक्तः । अन्यः । अथ । आतिथ्यम् । गृह्णाति । यज्ञस्य । सन्तत्या इति सं - तत्या
 । पत्नी । अन्वारभत इत्यनु - आरभते । पत्नी । हि । पारीणह्यस्येति पारि - नह्यस्य । ईशे
 । पत्न्या । एव । अनुमतमित्यनु - मतम् । निरिति । वपति । यत् । वै । पत्नी । यज्ञस्य
 । करोति । मिथुनम् । तत् । अथो इति । पत्न्याः । एव ।

TS 6.2.1.2

TS 6.2.1.2

Samhita Paata

-ष य॒ज्ञस्या॑न्वार॒भु॒ॐ॑ ऽन॑वच्छित्त्यै॒ याव॑द्भि॒र्वै॑ राजा॑ऽनुच॒रैरा॑गच्छ॑ति॒ सर्व॑भ्यो॒ वै ते॒भ्य आ॑तिथ्यं
क्रिय॑ते छन्दा॑ऽसि॒ खलु॑ वै सोम॑स्य॒ राजा॑ऽनुच॒राण्य॒ग्ने-रा॑तिथ्यम॑सि॒ विष्ण॑वे॒ त्वेत्या॑ह॒ गाय॑त्रिया
ए॒वैतेन॑ करोति॒ सोम॑स्याऽऽ॒तिथ्यम॑सि॒ विष्ण॑वे॒ त्वेत्या॑ह॒ त्रिष्टु॑भ॒ ए॒वैतेन॑ करोत्यति॑थेरातिथ्यम॑सि॒
विष्ण॑वे॒ त्वेत्या॑ह॒ जग॑त्या- [ ]

Pada Paata

ए॒षः । य॒ज्ञस्य॑ । अ॒न्वा॒र॒म्भ इत्य॑नु - आ॒र॒म्भः । अ॒न॑वच्छित्त्या॒ इत्य॑न॑व - छित्त्यै॒ । याव॑द्भि॒र्वै॑
याव॑त् - भिः॒ । वै । राजा॑ । अ॒नुच॒रैरित्य॑नु - च॒रैः । आ॒गच्छ॑तीत्या॑ - गच्छ॑ति । सर्व॑भ्यः
। वै । ते॒भ्यः । आ॒तिथ्य॑म् । क्रिय॑ते । छन्दा॑ऽसि । खलु॑ । वै । सोम॑स्य । राजा॑ः ।
अ॒नुच॒राणीत्य॑नु - च॒राणि॑ । अ॒ग्नेः । आ॒तिथ्य॑म् । अ॒सि॒ । विष्ण॑वे । त्वा॒ । इति॑ । आ॒ह॒ ।
गा॒य॒त्रियै॑ । ए॒व । ए॒तेन॑ । क॒रोति॑ । सोम॑स्य । आ॒तिथ्य॑म् । अ॒सि॒ । विष्ण॑वे । त्वा॒ । इति॑
। आ॒ह॒ । त्रिष्टु॑भै॒ । ए॒व । ए॒तेन॑ । क॒रोति॑ । अति॑थेः । आ॒तिथ्य॑म् । अ॒सि॒ । विष्ण॑वे ।
त्वा॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । जग॑त्यै ।

TS 6.2.1.3

TS 6.2.1.3

Samhita Paata

ए॒वैतेन॑ करोत्य॒ग्रयै॑ त्वा रा॒यस्पोष॑दा॒न्त्रे वि॒ष्णवे॑ त्वेत्या॑हा॒नुष्टु॑भं ए॒वैतेन॑ करोति श्ये॒नाय॑ त्वा सोम॒भृते॑
वि॒ष्णवे॑ त्वेत्या॑ह गाय॒त्रिया॑ ए॒वैतेन॑ करोति पञ्च कृ॒त्वो गृ॒ह्णाति॑ पञ्चा॒क्षरा॑ प॒ङ्क्तिः॑ पा॒ङ्क्तो य॒ज्ञो य॒ज्ञमे॒वाव॑
रु॒न्धे ब्र॒ह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति कस्मा॑त् स॒त्याद्-गा॑य॒त्रिया॑ उ॒भयत॑ आ॒तिथ्य॑स्य क्रिय॒त इति॑ यदे॒वादः॑
सोम॒मा- [ ]

Pada Paata

ए॒व । ए॒तेन॑ । क॒रोति॑ । अ॒ग्रयै॑ । त्वा । रा॒यस्पोष॑दा॒न्त्र इति॑ रा॒यस्पोष॑ - दा॒न्त्रे । वि॒ष्णवे॑ ।
त्वा । इति॑ । आ॒ह । अ॒नुष्टु॑भ॒ इत्य॑नु - स्तु॒भे । ए॒व । ए॒तेन॑ । क॒रोति॑ । श्ये॒नाय॑ । त्वा ।
सोम॒भृते॑ इति॑ सोम॑ - भृ॒ते । वि॒ष्णवे॑ । त्वा । इति॑ । आ॒ह । गा॒य॒त्रियै॑ । ए॒व । ए॒तेन॑ । क॒रोति॑
। पञ्च॑ । कृ॒त्वः । गृ॒ह्णाति॑ । पञ्चा॒क्षरे॑ति पञ्च॑ - अ॒क्षरा॑ । प॒ङ्क्तिः॑ । पा॒ङ्क्तः॑ । य॒ज्ञः । य॒ज्ञम् ।
ए॒व । अवे॑ति । रु॒न्धे । ब्र॒ह्मवा॒दिन॑ इति॑ ब्र॒ह्म - वा॒दिनः॑ । वद॑न्ति । कस्मा॑त् । स॒त्यात् ।
गा॒य॒त्रियै॑ । उ॒भयतः॑ । आ॒तिथ्य॑स्य । क्रि॒यते॑ । इति॑ । यत् । ए॒व । अ॒दः । सोम॑म् । एति॑ ।

TS 6.2.1.4

TS 6.2.1.4

Samhita Paata

अहरत् तस्माद् गायत्रिया उभयत आतिथ्यस्य क्रियते पुरस्ताच्चो परिष्ठाच्च शिरो वा एतद् यज्ञस्य
 यदातिथ्यं नवकपालः पुरोडाशो भवति तस्मान्नवधा शिरो विष्युतं नवकपालः पुरोडाशो भवति
 ते त्रयस्त्रिकपालास्त्रिवृता स्तोमेन संमितास्तेजस्त्रिवृत् तेज एव यज्ञस्य शीरुषन् दधाति नवकपालः
 पुरोडाशो भवति ते त्रयस्त्रिकपालास्त्रिवृता प्राणेन संमितास्त्रिवृद्वै- [ ]

Pada Paata

अहरत् । तस्मात् । गायत्रियै । उभयतः । आतिथ्यस्य । क्रियते । पुरस्तात् । च ।
 उपरिष्ठात् । च । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । आतिथ्यम् । नवकपाल इति नव
 - कपालः । पुरोडाशः । भवति । तस्मात् । नवधेति नव - धा । शिरः । विष्युतमिति वि -
 स्यूतम् । नवकपाल इति नव - कपालः । पुरोडाशः । भवति । ते । त्रयः । त्रिकपाला इति
 त्रि - कपालाः । त्रिवृतेति त्रि - वृता । स्तोमेन । संमिता इति सं - मिताः । तेजः । त्रिवृदिति
 त्रि - वृत् । तेजः । एव । यज्ञस्य । शीरुषन् । दधाति । नवकपाल इति नव-कपालः ।
 पुरोडाशः । भवति । ते । त्रयः । त्रिकपाला इति त्रि - कपालाः । त्रिवृतेति त्रि-वृता ।
 प्राणेनेति प्र-अनेन । संमिता इति सं-मिताः । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । वै ।

TS 6.2.1.5

TS 6.2.1.5

Samhita Paata

प्राण-स्त्रिवृतमेव प्राणमभिपूर्वं यज्ञस्य शीरूषन् दधाति प्रजापतेर्वा एतानि पक्ष्माणि यदश्ववाला
 ऐक्ष्वी तिरश्ची यदाश्ववालः प्रस्तुरो भवत्यैक्ष्वी तिरश्ची प्रजापतेरेव तच्चक्षुः संभरति देवा वै या
 आहुतीरजुहवुस्ता असुरा निष्कावमादुन् ते देवाः कर्ष्मर्यमपश्यन् कर्मण्यो वै कर्मनेन कुर्वीतेति ते
 कर्ष्मर्यमयान् परिधीन- [ ]

Pada Paata

प्राण इति प्र -अनः । त्रिवृतमिति त्रि - वृतम् । एव । प्राणमिति प्र -अनम् । अभिपूर्वमित्यभि
 - पूर्वम् । यज्ञस्य । शीरूषन् । दधाति । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । वै । एतानि । पक्ष्माणि
 । यत् । अश्ववाला इत्यश्व - वालाः । ऐक्ष्वी इति । तिरश्ची इति । यत् । आश्ववाल इत्याश्व
 - वालः । प्रस्तुर इति प्र - स्तुरः । भवति । ऐक्ष्वी इति । तिरश्ची इति । प्रजापतेरिति प्रजा
 -पतेः । एव । तत् । चक्षुः । समिति । भरति । देवाः । वै । याः । आहुतीरित्या - हुतीः
 । अजुहवुः । ताः । असुराः । निष्कावम् । आदुन् । ते । देवाः । कर्ष्मर्यम् । अपश्यन्
 । कर्मण्यः । वै । कर्म । एनेन । कुर्वीत । इति । ते । कर्ष्मर्यमयानिति कर्ष्मर्य - मयान्
 । परिधीनिति परि - धीन् ।

TS 6.2.1.6

TS 6.2.1.6

Samhita Paata

-कुर्वत तैर्वै ते रक्षास्यपाघ्नत यत् कर्ष्मर्यमयाः परिधयो भवन्ति रक्षसामपहत्यै सः स्पर्शयति

रक्ष॑सा॒मन॑न्व॒वचा॑राय॒ न पु॒रस्ता॑त् परि॑ द॒धात्या॑दित्यो ह्ये॒वोद्यन् पु॒रस्ता॑द्-रक्षा॑स्य॒पह॑न्त्यू॒र्ध्वे स॒मिधा॑वा
द॒धात्यु॑परि॒ष्टादे॒व रक्षा॑स्य॒पं ह॑न्ति॒ यजु॑षा॒ऽन्यां तू॒ष्णीम॑न्यां मि॒थुन॑त्वाय॒ द्वे आ द॑धाति॒ द्विपा॑द्-
यज॑मानः॒ प्रति॑ष्ठित्यै ब्रह्म॒वादि॑नो वदन्त्यु- [ ]

Pada Paata

अ॒कुर्व॑त् । तैः । वै । ते । रक्षा॑सि । अपेति॑ । अ॒घ्न॑त् । यत् । का॒र्ष्म॒र्यम॑या इति॑ का॒र्ष्म॒र्य
- मयाः॑ । परि॒धय॑ इति॑ परि - धयः॑ । भव॑न्ति । रक्ष॑साम् । अप॑हत्या॒ इत्य॑पं - ह॒त्यै । समि॑ति
। स्प॒रु॒शय॑ति । रक्ष॑साम् । अन॑न्ववचा॒राये॒त्यन॑नु - अ॒वचा॑राय॒ । न । पु॒रस्ता॑त् । परी॑ति ।
द॒धाति॑ । आ॒दित्यः॑ । हि । ए॒व । उ॒द्यन्ति॑त्यु॒त्- यन् । पु॒रस्ता॑त् । रक्षा॑सि । अ॒पह॑न्तीत्य॑प
- ह॑न्ति । ऊ॒र्ध्वे इति॑ । स॒मिधा॑विति॑ सं - इधौ॑ । एति॑ । द॒धाति॑ । उ॒परि॑ष्टात् । ए॒व ।
रक्षा॑सि । अपेति॑ । ह॑न्ति । यजु॑षा । अ॒न्याम् । तू॒ष्णीम् । अ॒न्याम् । मि॒थुन॑त्वायेति॑ मिथुन
- त्वाय॑ । द्वे इति॑ । एति॑ । द॒धाति॑ । द्वि॒पादि॑ति॒ द्वि - पा॑त् । यज॑मानः । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति
- स्थि॒त्यै । ब्र॒ह्म॒वादि॑न इति॑ ब्रह्म - वा॒दिनः॑ । व॒दन्ति॑ ।

TS 6.2.1.7

TS 6.2.1.7

Samhita Paata

-ग्निश्च॒ वा ए॒तौ सोम॑श्च॒ क॒था सोमा॑याऽऽ*ति॒थ्यं क्रि॑यते॒ नाग्नय॑ इति॑ यद॒ग्नाव॑ग्निं म॑थित्वा प्र॒हर॑ति
तेनै॒वाग्नय॑ आति॒थ्यं क्रि॑यते॒ ऽथो॒ खल्वा॑हुर॒ग्निः सर्वा॑ दे॒वता॑ इति॑ यद्वि॒रासा॑द्याग्निं मन्थ॑ति ह॒व्यायै॑वाऽऽ*स॑न्नाय॒

सर्वा॑ दे॒वता॑ जनयति ॥

Pada Paata

अ॒ग्निः । च॒ । वै । ए॒तौ । सोमः॑ । च॒ । क॒था । सोमा॑य । आ॒ति॒थ्यम् । क्रि॒यते॑ । न
। अ॒ग्रये॑ । इति॑ । यत् । अ॒ग्नौ । अ॒ग्निम् । म॒थित्वा । प्र॒हर॒तीति॑ प्र - हर॑ति । तेन॑ ।
ए॒व । अ॒ग्रये॑ । आ॒ति॒थ्यम् । क्रि॒यते॑ । अथो॑ इति॑ । खलु॑ । आ॒हुः । अ॒ग्निः । सर्वाः॑ ।
दे॒वताः॑ । इति॑ । यत् । ह॒विः । आ॒साद्ये॒त्या - साद्य॑ । अ॒ग्निम् । मन्थ॑ति । ह॒व्याय॑ । ए॒व
। आस॑न्नायेत्या - स॒न्नाय॑ । सर्वाः॑ । दे॒वताः॑ । ज॒नय॑ति ॥

TS 6.2.2.1

TS 6.2.2.1

Samhita Paata

दे॒वा॒सुराः॑ संय॑त्ता आस॒न् ते दे॒वा मि॒थो विप्रि॑या आस॒न् तेऽ(१)न्यो॑ऽन्यस्मै॑ ज्यैष्ठ्या॒याति॑ष्ठमा॒नाः
पञ्च॒धा व्य॑क्रामन्निर्वसु॑भिः सोमो॑ रु॒द्रैरिन्द्रो॑ म॒रुद्भिर्वरु॑ण आदित्यै॑र्बृ॒हस्पति॑र्वि॒श्वैर्दे॒वैस्ते॑ ऽमन्य॒न्तासुरे॑भ्यो
वा इ॒दं भ्रात॑र्व्येभ्यो र॒द्ध्यामो॑ यन्मि॒थो विप्रि॑याः स्मो या न॑ इ॒माः प्रि॒यास्तनु॑स्ताः स॒मव॑द्याम॒है
ताभ्यः॑ स निरू॑च्छा॒द्यो- [ ]

Pada Paata

दे॒वा॒सुरा इति॑ दे॒व - अ॒सुराः॑ । संय॑त्ता इति॑ सं-य॒त्ताः । आ॒सन् । ते । दे॒वाः । मि॒थः ।

विप्रिया॒ इति॒ वि - प्रियाः॒ । आ॒स॒न् । ते । अ॒न्यः । अ॒न्यस्मै॑ । ज्यैष्ठ्या॑य । अति॑ष्ठमानाः ।
 प॒ञ्च॒धेति॑ पञ्च॒धा । वी॒ति । अ॒क्राम॑न् । अ॒ग्निः । वसु॑भिरिति॒ वसु॑ - भिः । सोमः॑ । रु॒द्रैः ।
 इन्द्रः॑ । म॒रुद्भिरिति॑ म॒रुत् - भिः । वरु॑णः । आ॒दित्यैः॑ । बृह॒स्पतिः॑ । विश्वैः॑ । दे॒वैः । ते
 । अ॒म॒न्य॒न्तु । असु॑रेभ्यः । वै । इ॒दम् । भ्रातृ॑व्येभ्यः । रु॒द्ध्या॒म् । यत् । मि॒थः । विप्रिया॒
 इति॒ वि - प्रियाः॒ । स्मः । याः । नः । इ॒माः । प्रियाः॒ । त॒नुवः॑ । ताः । स॒म॒व॒द्याम॑हा
 इति॑ सं - अ॒व॒द्याम॑है । ताभ्यः॑ । सः । निरिति॑ । ऋ॒च्छात् । यः ।

TS 6.2.2.2

TS 6.2.2.2

Samhita Paata

नः प्रथ॑मो(१)ऽन्यो॑ऽन्यस्मै॑ द्रु॒ह्या॒दिति॑ तस्मा॒द्यः सता॑नूनप्त्रिणां प्रथ॑मो द्रु॒ह्या॒ति स आ॒र्ति॒मा॒च्छति॑
 यत् ता॑नूनप्त्रं स॒म॒व॒द्यति॑ भ्रातृ॑व्याभिभूत्यै भव॑त्यात्मना परा॑ऽस्य भ्रातृ॑व्यो भवति पञ्च कृ॒त्वोऽव॑द्यति
 पञ्च॒धा हि ते तथ् स॑म॒वा॒द्यन्ताथो॑ पञ्चा॑क्षरा प॒ङ्क्तिः पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञो य॒ज्ञमे॒वाव॑ रुन्ध॒ आप॑तये त्वा गृ॒ह्णामीत्या॑ह
 प्रा॒णो वा- [ ]

Pada Paata

नः । प्रथ॑मः । अ॒न्यः । अ॒न्यस्मै॑ । द्रु॒ह्या॒त् । इति॑ । तस्मा॑त् । यः । सता॑नूनप्त्रिणा॒मिति॑ स -
 ता॑नूनप्त्रिणा॒म् । प्रथ॑मः । द्रु॒ह्या॒ति । सः । आ॒र्ति॒म् । एति॑ । ऋ॒च्छति॑ । यत् । ता॑नूनप्त्रमिति॑
 तानू॑ - न॒प्त्रम् । स॒म॒व॒द्यतीति॑ सं-अ॒व॒द्यति॑ । भ्रातृ॑व्याभिभूत्या॒ इति॑ भ्रातृ॑व्य-अ॒भिभू॑त्यै । भव॑ति ।

आ॒त्मना॑ । परेति॑ । अ॒स्य॒ । भ्रातृ॑व्यः । भ॒वति॑ । पञ्च॑ । कृ॒त्वः॑ । अवेति॑ । द्य॒ति॒ । पञ्च॑धेति॑
 पञ्च - धा । हि । ते । तत् । स॒म॒वा॒द्यन्तेति॑ सं - अ॒वा॒द्यन्त॑ । अथो॒ इति॑ । पञ्चाक्ष॑रेति॑ पञ्च -
 अ॒क्षरा॑ । प॒ङ्क्तिः॑ । पा॒ङ्क्तः॑ । य॒ज्ञः॑ । य॒ज्ञम् । ए॒व । अवेति॑ । रु॒न्धे॑ । आप॑तय॒ इत्या - प॒तये॑
 । त्वा॒ । गृ॒ह्णामि॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः॑ । वै ।

TS 6.2.2.3

TS 6.2.2.3

Samhita Paata

आप॑तिः प्रा॒णमे॒व प्री॑णाति॒ परि॑पतय॒ इत्या॑ह॒ मनो॒ वै परि॑पति॒र्मन॑ ए॒व प्री॑णाति॒ तनू॑न॒प्त्र इत्या॑ह॒ तनु॑वो
 हि ते ताः स॒म॒वा॒द्यन्त॑ शा॒क्राये॑त्या॒ह॒ शक्त्यै॑ हि ते ताः स॒म॒वा॒द्यन्त॑ श॒क्म॒-ओ॒जि॑ष्ठाय॒त्या॒हौ॒जि॑ष्ठः॒ हि
 ते त दा॒त्मनः॑ स॒म॒वा॒द्यन्ता॑-ना॒धृष्ट॑म॒स्यना॑धृष्य॒मित्या॑हाना॒धृष्टः॒ हो॒त॒द॒ना॑धृष्यं दे॒वाना॑मो॒ज- [ ]

Pada Paata

आप॑तिरि॒त्या - प॒तिः॑ । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र - अ॒नम् । ए॒व । प्री॑णाति॒ । परि॑पतय॒ इति॑ परि॑ - प॒तये॑ ।
 इति॑ । आ॒ह॒ । मनः॑ । वै । परि॑पतिरि॒ति परि॑ - प॒तिः॑ । मनः॑ । ए॒व । प्री॑णाति॒ । तनू॑न॒प्त्र
 इति॑ तनू॑ - न॒प्त्रे॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । तनु॑वः । हि । ते । ताः । स॒म॒वा॒द्यन्तेति॑ सं- अ॒वा॒द्यन्त॑ ।
 शा॒क्राय॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । शक्त्यै॑ । हि । ते । ताः । स॒म॒वा॒द्यन्तेति॑ सं-अ॒वा॒द्यन्त॑ । श॒क्मन्त्रं॑
 । ओ॒जि॑ष्ठाय॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । ओ॒जि॑ष्ठम् । हि । ते । तत् । आ॒त्मनः॑ । स॒म॒वा॒द्यन्तेति॑
 सं-अ॒वा॒द्यन्त॑ । अना॑धृष्ट॒मित्यना॑ - धृष्टम् । अ॒सि॒ । अ॒ना॒धृष्य॑मित्य॒ना - धृष्यम् । इति॑ । आ॒ह॒

। अनाधृष्टमित्यना - धृष्टम् । हि । एतत् । अनाधृष्टमित्यना - धृष्टम् । देवानाम् । ओजः ।

TS 6.2.2.4

TS 6.2.2.4

Samhita Paata

इत्याह देवानां ह्येतदोजोऽभिशास्तिपा अनभिशास्तेन्यमित्याहा-भिशास्तिपा ह्येतद -नभिशास्तेन्यमनु
मे दीक्षां दीक्षापति-र्मन्यतामित्याह यथायजुरेवैतद्-घृतं वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्न-न्नन्तिकमिव
खलु वा अस्यैतच्चरन्ति यत् तानूनप्त्रेण प्रचरन्त्यः शुरः शुस्ते देव सोमाऽऽप्यायतामित्याह य-
[ ]

Pada Paata

इति । आह । देवानाम् । हि । एतत् । ओजः । अभिशास्तिपा इत्यभिशास्ति-पाः ।
अनभिशास्तेन्यमित्यनभि - शास्तेन्यम् । इति । आह । अभिशास्तिपा इत्यभिशास्ति - पाः । हि
। एतत् । अनभिशास्तेन्यमित्यनभि - शास्तेन्यम् । अन्विति । मे । दीक्षाम् । दीक्षापतिरिति
दीक्षा - पतिः । मन्यताम् । इति । आह । यथायजुरिति यथा - यजुः । एव । एतत् ।
घृतम् । वै । देवाः । वज्रम् । कृत्वा । सोमम् । अघ्नन् । अन्तिकम् । इव । खलु । वै
। अस्य । एतत् । चरन्ति । यत् । तानूनप्त्रेणेति तानू - नप्त्रेण । प्रचरन्तीति प्र - चरन्ति
। अशुरशुरित्यशुः-अशुः । ते । देव । सोम । एति । प्यायताम् । इति । आह । यत् ।

TS 6.2.2.5

TS 6.2.2.5

Samhita Paata

-दे॒वास्या॑पु॒वाय॑ते॒ यन्मी॑य॒ते-तदे॒वास्या॑ते॒नाऽऽ *प्या॑य॒य॒त्या तु॒भ्य॒मिन्द्रः॑ प्या॒यता॑मा त्वमिन्द्रा॑य प्या॒यस्वे॒त्या-
हो॒भावे॑वेन्द्रं च॒ सोमं॑ चाऽऽ*प्या॑य॒य॒त्या प्या॑य॒य॒ सखी॑न्थ॒ स॒न्या मे॒धये॑त्या॒ह॒र्त्विजो॑ वा अ॒स्य॒ सखा॑य॒स्ताने॒वाऽऽ*प्या॑
स्व॒स्ति ते॑ दे॒व सोम॑ सु॒त्याम॑शी॒ये- [ ]

Pada Paata

ए॒व । अ॒स्य॒ । अ॒पु॒वा॒य॒ते॑ । यत् । मी॑य॒ते । तत् । ए॒व । अ॒स्य॒ । ए॒तेन॑ । ए॒ति॑ ।
प्या॒य॒य॒ति॒ । ए॒ति॑ । तु॒भ्य॑म् । इन्द्रः॑ । प्या॒य॒ता॒म् । ए॒ति॑ । त्वम् । इन्द्रा॑य । प्या॒य॒स्व॒
। इ॒ति॑ । आ॒ह॒ । उ॒भौ । ए॒व । इन्द्र॑म् । च॒ । सोम॑म् । च॒ । ए॒ति॑ । प्या॒य॒य॒ति॒ ।
ए॒ति॑ । प्या॒य॒य॒ । सखी॑न् । स॒न्या । मे॒धया॑ । इ॒ति॑ । आ॒ह॒ । ऋ॒त्विजः॑ । वै । अ॒स्य॒ ।
सखा॑यः । तान् । ए॒व । ए॒ति॑ । प्या॒य॒य॒ति॒ । स्व॒स्ति । ते॑ । दे॒व । सोम॑ । सु॒त्याम् । अ॒शी॒य॒ ।

TS 6.2.2.6

TS 6.2.2.6

Samhita Paata

-त्या॑हा॒ ऽऽ*शिष॑मे॒वैता॑मा शी॒स्ते प्र॑ वा ए॒तेऽस्मा॑-ल्लो॒काच्च॑य॒वन्ते॑ ये सोम॑मा॒प्या॑य॒य॒न्त्य॒न्तरि॑क्षदे॒व॒त्यो

हि सोम॑ आप्या॑यित॒ एष्टा॑ रायः॒ प्रेषे॑ भगा॒येत्या॑ह॒ द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑मेव नम॒स्कृत्या॑स्मिन् लो॒के प्रति॑
तिष्ठन्ति॑ दे॒वासुराः॑ संय॑न्ता आस॒न् ते दे॒वा बिभ्य॑न्तोऽग्निं प्रावि॑शन् तस्मा॑दाहुरग्निः सर्वा॑ दे॒वता॑ इति॑
ते- [ ]

Pada Paata

इति॑ । आ॒ह । आ॒शिष॑मित्या॑-शिष॑म् । ए॒व । ए॒ताम् । ए॒ति । शा॒स्ते । प्रे॒ति । वै । ए॒ते ।
अ॒स्मात् । लो॒कात् । च्य॒वन्ते॑ । ये । सोम॑म् । आ॒प्याय॑यन्तीत्या॑-प्या॒यय॑न्ति । अ॒न्तरि॑क्षदे॒वत्य॑
इत्य॑न्तरि॒क्ष-दे॒वत्यः॑ । हि । सोमः॑ । आ॒प्याय॑यित॒ इत्या - प्या॒यय॑तः । ए॒ष्टः । रायः॑ । प्रे॒ति ।
इ॒षे । भगा॑य । इति॑ । आ॒ह । द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑मिति॑ द्यावा॑ - पृथि॒वीभ्या॑म् । ए॒व । नम॑स्कृत्येति॑
नमः - कृत्य॑ । अ॒स्मिन् । लो॒के । प्रती॑ति । तिष्ठ॑न्ति । दे॒वासुरा॑ इति॑ दे॒व - अ॒सुराः॑ । संय॑न्ता
इति॑ सं - य॒न्ताः । आ॒सन् । ते । दे॒वाः । बिभ्य॑न्तः । अ॒ग्निम् । प्रे॒ति । अ॒विश॑न् । तस्मा॑त्
। आ॒हुः । अ॒ग्निः । सर्वाः॑ । दे॒वताः॑ । इति॑ । ते ।

TS 6.2.2.7

TS 6.2.2.7

Samhita Paata

ऽग्निमे॒व वरू॑थं कृ॒त्वा ऽसुरा॑न॒भ्य॑भव॒न्नाग्नि॑मि॒व खलु॑ वा ए॒ष प्रवि॑शति॒ योऽवा॑न्तरदी॒क्षामु॑पैति॒ भ्रातृ॑व्याभिभूत्यै
भव॑त्या॒त्मना॒ परा॑ऽस्य॒ भ्रातृ॑व्यो भव॑त्या॒त्मान॑मे॒व दी॒क्षया॑ पाति॒ प्रजा॑म॒वान्तर॑दी॒क्षया॑ सन्त॒रां मेख॑लाः
स॒माय॑च्छते॒ प्रजा॑ ह्या॒त्मनो॑ऽन्तर॒तरा॑ त॒प्तव्र॑तो भवति॒ मद॑न्तीभि॒र्माज॑यते॒ निर्ह्य॑ग्निः शी॒तेन॒ वाय॑ति॒
समि॑द्ध्यै या ते अ॒ग्ने ( ) रुद्रि॑या त॒नूरि॑त्याह॒ स्वयै॑वैन॒द् दे॒वता॑या व्रतयति॒ सयो॑नित्वाय॒ शान्त्यै॑ ॥

Pada Paata

अ॒ग्निम् । ए॒व । व॒रू॒थम् । कृ॒त्वा । अ॒सु॒रान् । अ॒भी॒ति॑ । अ॒भ॒व॒न् । अ॒ग्निम् । इ॒व । ख॒लु॑
 । वै । ए॒षः । प्रे॒ति॑ । वि॒श॒ति॑ । यः । अ॒वा॒न्त॒र॒दी॒क्षामि॒त्य॒वा॒न्त॒र - दी॒क्षाम् । उ॒पै॒तीत्यु॑प
 - ए॒ति॑ । भ्रा॒तृ॒व्याभि॒भू॒त्या इति॑ भ्रा॒तृ॒व्य - अ॒भि॒भू॒त्यै । भ॒व॒न्ति॑ । आ॒त्म॒ना॑ । प॒रे॒ति॑ । अ॒स्य॑
 । भ्रा॒तृ॒व्यः । भ॒व॒ति॑ । आ॒त्मा॒न॑म् । ए॒व । दी॒क्षया॑ । पा॒ति॑ । प्र॒जामि॒ति॑ प्र - जा॒म् ।
 अ॒वा॒न्त॒र॒दी॒क्षये॒त्य॒वा॒न्त॒र - दी॒क्षया॑ । स॒न्त॒रामि॒ति॑ सं - त॒राम् । मे॒ख॒लाम् । स॒माय॑च्छ॒त इति॑
 सं - आ॒य॑च्छ॒ते । प्र॒जे॒ति॑ प्र - जा । हि । आ॒त्म॒नः॑ । अ॒न्त॒र॒त॒रे॒त्य॒न्त॒र - त॒रा॑ । त॒प्त॒व॒त्
 इति॑ त॒प्त - व॒त् । भ॒व॒ति॑ । म॒द॒न्ती॒भिः॑ । मा॒र्ज॒य॒ते॑ । नि॒रि॒ति॑ । हि । अ॒ग्निः । शी॒तेन॑
 । वा॒य॑ति॑ । स॒मि॒द्ध्या॑ इति॑ सं॒-इ॒द्ध्यै॑ । या । ते॑ । अ॒ग्ने॒ ( ) । रु॒द्रि॒या । त॒नूः । इति॑ ।
 आ॒ह॒ । स्व॒या॑ । ए॒व । ए॒न॒त् । दे॒व॒त॒या । व॒त्त॒य॒ति॑ । स॒यो॒नि॒त्वाये॒ति॑ स॒यो॒नि - त्वा॒य॑ । शा॒न्त्यै॑ ॥

TS 6.2.3.1**TS 6.2.3.1****Samhita Paata**

तेषा॒मसु॑राणां ति॒स्रः पु॑रं आ॒स॒न्न॒य॒स्म॒य्य॒व॒मा॒ऽथ॑ रज॒ता॒ऽथ॑ ह॒रि॒णी॑ ता दे॒वा जे॑तुं नाश॑कृ॒वन् ता
 उ॒प॒स॒द्वैवा॒जि॒गी॒षन् तस्मा॑दाहु॒र्य॒श्चै॒वं वे॒दु यश्च॑ नो॒प॒स॒दा वै म॑हा॒पुरं ज॑य॒न्ती॒ति॑ त इ॒षु॒ सम॑स्कु॒र्वता॒-
 ग्नि॒मनी॑क॒ऽ सोम॑ऽ श॒ल्यं वि॒ष्णुं ते॒ज॒नं ते॑ऽब्रु॒वन् क इ॒माम॑सि॒ष्य॒ती॒ति॑- [ ]

Pada Paata

तेषा॑म् । असु॑राणाम् । तिस्रः॑ । पुरः॑ । आ॒स॒न् । अ॒य॒स्मयी॑ । अ॒व॒मा । अथ॑ । र॒ज॒ता ।
 अथ॑ । हरि॑णी । ताः । दे॒वाः । जेतु॑म् । न । अ॒श॒क्रुव॑न् । ताः । उ॒प॒स॒देत्यु॑प - सदा॑ ।
 ए॒व । अ॒जिगी॑षन् । तस्मा॑त् । आ॒हुः । यः । च॒ । ए॒वम् । वेद॑ । यः । च॒ । न ।
 उ॒प॒स॒देत्यु॑प - सदा॑ । वै । म॒हा॒पुर॑मिति॑ महा - पुरम् । ज॒य॒न्ति । इति॑ । ते । इ॒ष्टुम् । स॒मिति॑
 । अ॒कुर्व॑न् । अ॒ग्निम् । अ॒नीक॑म् । सोम॑म् । श॒ल्यम् । विष्णु॑म् । तेज॑नम् । ते । अ॒ब्रुव॑न्
 । कः । इ॒माम् । अ॒सिष्य॑ति । इति॑ ।

TS 6.2.3.2**TS 6.2.3.2****Samhita Paata**

रु॒द्र इत्य॑ब्रुवन् रु॒द्रो वै क्रू॒रः सौ॑ऽस्य॒त्विति॑ सौ॑ऽब्रवी॒द् वरं॑ वृ॒णा अ॒हमे॒व पंशू॑ना-मधि॑पतिरसा॒नीति॑
 तस्मा॑द् रु॒द्रः पंशू॑ना-मधि॑पतिस्ता॒ रु॒द्रोऽवा॑सृज॒थ स तिस्रः॑ पुरो॑ भि॒त्त्वैभ्यो॑ लो॒केभ्यो॑- ऽसु॑रा॒न् प्राणु॑दत्
 यदु॑प॒सद॑ उप॒स॒द्यन्ते॑ भ्रातृ॑व्यपराणु॒त्यै नान्या॑माहु॑तिं पुर॒स्ता॑-ज्जुहु॒याद्-यद॑न्यामाहु॑तिं पुर॒स्ता॑ज्जुहु॒या- [

Pada Paata

रु॒द्रः । इति॑ । अ॒ब्रुव॑न् । रु॒द्रः । वै । क्रू॒रः । सः । अ॒स्य॒तु । इति॑ । सः । अ॒ब्रवी॑त्

। वर॑म् । वृ॒णै । अ॒हम् । ए॒व । प॒शूनाम् । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । अ॒सानि॑ । इति॑ ।
 तस्मा॑त् । रु॒द्रः । प॒शूनाम् । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । ताम् । रु॒द्रः । अवे॑ति । अ॒सृज॑त् ।
 सः । ति॒स्रः । पु॒रः । भि॒त्वा । ए॒भ्यः । लो॒केभ्यः॑ । असु॑रान् । प्रेति॑ । अ॒नुद॑त् । यत् ।
 उ॒प॒सद॑ इत्यु॑प - स॒दः । उ॒प॒स॒द्यन्त॑ इत्यु॑प-स॒द्यन्ते॑ । भ्रातृ॑व्यपराणुत्या॒ इति॑ भ्रातृ॑व्य-प॒राणु॑त्यै । न
 । अ॒न्याम् । आहु॑तिमित्या - हु॒तिम् । पु॒रस्ता॑त् । जुहु॑यात् । यत् । अ॒न्याम् । आहु॑तिमित्या
 - हु॒तिम् । पु॒रस्ता॑त् । जुहु॑यात् ।

TS 6.2.3.3

TS 6.2.3.3

Samhita Paata

द॒न्यन्मुखं॑ कुर्या॑त् सु॒वेणा॑ऽघा॒रमा॑ घा॒रय॑ति य॒ज्ञस्य॑ प्र॒ज्ञा॑त्यै॒ परा॑डति॒क्रम्य॑ जुहोति॒ परा॑च ए॒वैभ्यो॑
 लो॒केभ्यो॑ यज॑मानो भ्रातृ॑व्यान् प्र णु॑दते पुन॑रत्या॒क्रम्यो॑प॒सद॑ जुहोति॒ प्रणु॑द्यै॒वैभ्यो॑ लो॒केभ्यो॑ भ्रातृ॑व्याञ्जित्वा
 भ्रातृ॑व्यलो॒क-म॒भ्यारो॑हति दे॒वा वै याः प्रा॑तरु॒प॒सद॑ उ॒पासीदु॑-न्नह॒स्ताभि॑रसु॒रान् प्रा॑णु॑दन्त॒ याः सा॒यश्
 रात्रि॑यै ताभि॑र्यथ॒ सा॒यं प्रा॑तरु॒प॒सद॑- [ ]

Pada Paata

अ॒न्यत् । मुख॑म् । कुर्या॑त् । सु॒वेण॑ । आ॒घा॒रमित्या॑ - घा॒रम् । एति॑ । घा॒रय॑ति । य॒ज्ञस्य॑ ।
 प्र॒ज्ञा॑त्या॒ इति॑ प्र - ज्ञा॑त्यै । परा॑ड् । अ॒ति॒क्रम्ये॑त्य॒ति - क्र॒म्यं । जुहो॑ति । परा॑चः । ए॒व ।
 ए॒भ्यः । लो॒केभ्यः॑ । यज॑मानः । भ्रातृ॑व्यान् । प्रेति॑ । नु॒दते॑ । पुनः॑ । अ॒त्या॒क्रम्ये॑त्य॒ति -
 आ॒क्रम्य॑ । उ॒प॒सद॑मित्यु॑प - स॒दम् । जुहो॑ति । प्र॒णु॑द्येति॒ प्र - नु॒द्यं । ए॒व । ए॒भ्यः । लो॒केभ्यः॑

। भ्रातृव्यान् । जित्वा । भ्रातृव्यलोकमिति भ्रातृव्य - लोकम् । अभ्यारोहतीत्यभि - आरोहति । देवाः । वै । याः । प्रातः । उपसद इत्युप - सदः । उपासीदन्नित्युप - असीदन्न । अहः । ताभिः । असुरान् । प्रेति । अनुदन्त । याः । सायम् । रात्रियै । ताभिः । यत् । सायम्प्रातरिति सायम् - प्रातः । उपसद इत्युप - सदः ।

TS 6.2.3.4

TS 6.2.3.4

Samhita Paata

उपसृद्यन्ते ऽहोरात्राभ्यामेव तद्यजमानो भ्रातृव्यान् प्र णुदते याः प्रातर्याज्याः स्युस्ताः सायं पुरोऽनुवाक्याः कुर्यादयातयामत्वाय तिस्र उपसद उपैति त्रयं इमे लोका इमानेव लोकान् प्रीणाति षट् सं पद्यन्ते षड्वा ऋतवं ऋतून् प्रीणाति द्वादशाहीने सोम उपैति द्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सरमेव प्रीणाति चतुर्विंशतिः सं- [ ]

Pada Paata

उपसृद्यन्त इत्युप - सृद्यन्ते । अहोरात्राभ्यामित्यहः - रात्राभ्याम् । एव । तत् । यजमानः । भ्रातृव्यान् । प्रेति । नुदते । याः । प्रातः । याज्याः । स्युः । ताः । सायम् । पुरोऽनुवाक्या इति पुरः - अनुवाक्याः । कुर्यात् । अयातयामत्वायेत्ययातयाम - त्वाय । तिस्रः । उपसद इत्युप - सदः । उपैति । एति । त्रयः । इमे । लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । प्रीणाति । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवं । ऋतून् । एव । प्रीणाति ।

द्वाद॑श । अ॒हीनै॑ । सोमै॑ । उपेति॑ । ए॒ति । द्वाद॑श । मासाः॑ । स॒व॒थ्स॒र इति॑ सं - व॒थ्स॒रः । स॒व॒थ्स॒रमिति॑ सं - व॒थ्स॒रम् । ए॒व । प्री॒णा॒ति । चतु॑र्विंशतिरिति चतुः - वि॒ंश॒तिः । समिति॑ ।

TS 6.2.3.5

TS 6.2.3.5

Samhita Paata

प॑द्यन्ते चतु॑र्विंशति-र॒र्द्धमा॑सा अ॒र्द्धमा॑सानेव प्री॒णा॒त्यारा॑ग्रा-म॒वान्तर॑दीक्षा-मुपेया॒द्यः का॑मयेता॒ऽस्मिन् मे॑ लो॒केऽर्द्ध॑कं स्या॒दित्ये॑कम॒ग्रेऽथ॒ द्वाव॑थ॒ त्रीन॑थ॒ चतु॑र॒ एषा॑ वा आ॒रा॑ग्रा ऽ॒वान्तर॑दीक्षा ऽ॒स्मिन्ने॒वास्मै॑ लो॒केऽर्द्ध॑कं भवति प॒रोव॑रीयसी-म॒वान्तर॑दीक्षा-मुपेया॒द्यः का॑मयेता॒मुष्मि॑न् मे लो॒केऽर्द्ध॑कं स्या॒दिति॑ चतु॑रोऽग्रे ( ) ऽथ॒ त्रीन॑थ॒ द्वाव॑थैकमेषा॒ वै प॒रोव॑रीयस्य-वा॒न्तर॑दीक्षा ऽ॒मुष्मि॑न्ने॒वास्मै॑ लो॒केऽर्द्ध॑कं भवति ॥

Pada Paata

प॑द्यन्ते । चतु॑र्विंशतिरिति चतुः - वि॒ंश॒तिः । अ॒र्द्धमा॑सा इत्य॑र्द्ध - मा॒साः । अ॒र्द्धमा॑सानित्य॑र्द्ध - मा॒सान् । ए॒व । प्री॒णा॒ति । आ॒रा॑ग्रा॒मित्या॑रा - अ॒ग्रा॒म् । अ॒वा॒न्तर॑दीक्षामित्य॑वान्तर - दी॒क्षाम् । उपेति॑ । इ॒या॒त् । यः । का॑मयेत । अ॒स्मिन् । मे॑ । लो॒के । अ॒र्द्ध॑कम् । स्या॒त् । इति॑ । एक॑म् । अ॒ग्रे । अथ॑ । द्वौ । अथ॑ । त्रीन् । अथ॑ । चतु॑रः । ए॒षा । वै । आ॒रा॑ग्रेत्या॒रा - अ॒ग्रा । अ॒वा॒न्तर॑दीक्षेत्य॑वान्तर - दी॒क्षा । अ॒स्मिन् । ए॒व । अ॒स्मै । लो॒के । अ॒र्द्ध॑कम् । भ॒वति॑ । प॒रोव॑रीयसीमिति॑ प॒रः - व॒री॒यसी॑म् । अ॒वा॒न्तर॑दीक्षामित्य॑वान्तर - दी॒क्षाम् । उपेति॑ । इ॒या॒त् ।

यः । का॒मये॑त् । अ॒मुष्मि॑न् । मे । लो॒के । अ॒र्धु॑कम् । स्या॒त् । इति॑ । च॒तुरः॑ । अ॒ग्रे ( )
 । अथ॑ । त्रीन् । अथ॑ । द्वौ । अथ॑ । ए॒कम् । ए॒षा । वै । प॒रोव॑रीयसीति॑ प॒रः - व॒रीय॑सि
 । अ॒वा॒न्त॒र॒दी॒क्षे॒त्य॒वा॒न्त॒र - दी॒क्षा । अ॒मुष्मि॑न् । ए॒व । अ॒स्मै । लो॒के । अ॒र्धु॑कम् । भ॒वति॑ ॥

TS 6.2.4.1

TS 6.2.4.1

Samhita Paata

सु॒व॒र्ग॒वा ए॒ते लो॒कं॑ य॒न्ति॑ य उ॒प॒स॒दं उ॒प॒य॒न्ति॑ तेषां॑ य उ॒न्नय॑ते ही॒यन्त॑ ए॒व स नो॒द॒ने॒षी॒ति॑ सू॒न्नी॒य॒मि॒व
 यो वै स्वा॒र्थेतां॑ य॒ताः श्रान्तो॑ ही॒यन्त॑ उ॒त स नि॒ष्ट्याय॑ स॒ह व॑सति॒ तस्मा॑त् स॒कृ॒दु॒न्नी॒य॒ नाप॑रमु॒न्नये॑त्
 द॒द्धो॒न्नये॑तै॒तद्वै प॑शूनाः रू॒पं रू॒पेणै॒व प॑शू॒नव॑ रु॒न्धे- [ ]

Pada Paata

सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॑ सु॒वः - ग॒म् । वै । ए॒ते । लो॒कम् । य॒न्ति॑ । ये । उ॒प॒स॒द इत्यु॑प - स॒दः
 । उ॒प॒य॒न्ती॒यु॒प - य॒न्ति॑ । तेषां॑ । यः । उ॒न्नय॑त् इत्यु॑त् - न॒य॑ते । ही॒य॑ते । ए॒व । सः
 । न । उ॒दि॒ति॑ । अ॒ने॒षि॑ । इति॑ । सू॒न्नी॒य॒मि॒ति॑ सु - उ॒न्नी॒य॒म् । इ॒व । यः । वै ।
 स्वा॒र्थेता॑मि॒ति॑ स्वा॒र्थ-इ॒ताम् । य॒ताम् । श्रान्तः॑ । ही॒य॑ते । उ॒त । सः । नि॒ष्ट्याय॑ । स॒ह ।
 व॑सति॒ । तस्मा॑त् । स॒कृ॒त् । उ॒न्नी॒येत्यु॑त्-नी॒य॑ । न । अ॒प॑रम् । उ॒दि॒ति॑ । न॒ये॒त् । द॒द्धा ।
 उ॒दि॒ति॑ । न॒ये॒त् । ए॒तत् । वै । प॑शूनाम् । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । प॑शून् । अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्धे ।

TS 6.2.4.2

TS 6.2.4.2

Samhita Paata

य॒ज्ञो दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑त् वि॒ष्णू रू॒पं कृ॒त्वा स पृ॑थि॒वीं प्रावि॑शत् तं दे॒वा ह॑स्ता॒न्थ सꣳ र॑भ्यैच्छन्
तमिन्द्र॑ उ॒पर्यु॑पर्य॒त्यक्रा॑म॒थ सौ॑ब्रवी॒त् को मा॑ऽयमु॒पर्यु॑पर्य॒त्यक्र॑मी॒दित्य॑हं दु॒र्गे ह॑न्तेत्य॒थ क॑स्त्वमित्य॒हं
दु॒र्गादा॑ह॒र्तेति॑ सौ॑ब्रवी॒द् दु॒र्गे वै ह॑न्ता॑ऽवोच॒था व॑रा॒होऽयं॑ वा॒ममो॑षः- [ ]

Pada Paata

य॒ज्ञः । दे॒वेभ्यः॑ । नि॒लाय॑त् । वि॒ष्णुः । रू॒पम् । कृ॒त्वा । सः । पृ॑थि॒वीम् । प्रे॒ति । अ॒वि॒शत्
। तम् । दे॒वाः । ह॑स्ता॒न् । सꣳर॑भ्येति॑ सं - र॑भ्यं । ऐ॒च्छन् । तम् । इन्द्रः॑ । उ॒पर्यु॑परीत्युपरि॑ -
उ॒परि॑ । अती॒ति । अ॒क्रा॒मत् । सः । अ॒ब्रवी॑त् । कः । मा॒ । अ॒यम् । उ॒पर्यु॑परीत्युपरि॑ - उ॒परि॑
। अती॒ति । अ॒क्र॒मीत् । इति॑ । अ॒हम् । दु॒र्ग इति॑ दुः - गे । ह॑न्ता॑ । इति॑ । अथ॑ । कः ।
त्वम् । इति॑ । अ॒हम् । दु॒र्गादि॑ति॑ दुः - गात् । आ॒ह॒र्तेत्या॑ - ह॒र्ता । इति॑ । सः । अ॒ब्रवी॑त् ।
दु॒र्ग इति॑ दुः - गे । वै । ह॑न्ता॑ । अ॒वोच॑थाः । व॑रा॒हः । अ॒यम् । वा॒ममो॑ष इति॑ वाम - मो॒षः ।

TS 6.2.4.3

TS 6.2.4.3

Samhita Paata

सं॒स॒त॒नां॑ गि॒री॒णां॑ प॒र॒स्ता॑द्वि॒त्तं वे॒द्य॒मसु॑राणां बिभ॒र्ति॑ तं ज॒हि॒ यदि॑ दु॒र्गे ह॒न्ताऽसी॑ति॒ स द॑र्भ॒पुञ्जी॑लमु॒द्-
वृ॒ह्यं स॒प्त गि॒रीन् भि॒त्त्वा तम॑ह॒न्थ॒ सौऽब्र॑वीद् दु॒र्गाद्वा आ॑ह॒र्तावो॑चथा ए॒तमा ह॑रेति॒ तमे॑भ्यो य॒ज्ञ ए॒व
य॒ज्ञमाऽह॑र॒द्यत् तद्वि॒त्तं वे॒द्य॒मसु॑राणा॒-मवि॑न्दन्त॒ तदे॒कं वे॒द्यै वे॒दित्व॑मसु॒राणां॑- [ ]

Pada Paata

स॒स॒त॒नाम् । गि॒री॒णाम् । प॒र॒स्ता॑त् । वि॒त्तम् । वे॒द्य॑म् । अ॒सु॒राणाम् । बि॒भ॒र्ति॑ । तम् । ज॒हि॒ ।
यदि॑ । दु॒र्ग इति॑ दुः - गे । ह॒न्ता॑ । अ॒सि॑ । इति॑ । सः । द॒र्भ॒पुञ्जी॑लमि॒ति॑ द॒र्भ - पु॒ञ्जी॑लम् ।
उ॒द्वृ॒ह्येत्यु॑त् - वृ॒ह्यं । स॒प्त । गि॒रीन् । भि॒त्त्वा । तम् । अ॒ह॒न् । सः । अ॒ब्र॑वीत् । दु॒र्गादि॑ति॒ दुः
- गात् । वै । आ॒ह॒र्तेत्या॑ - ह॒र्ता॑ । अ॒वो॒च॒थाः । ए॒तम् । ए॒ति॑ । ह॒र॒ । इति॑ । तम् । ए॒भ्यः
। य॒ज्ञः । ए॒व । य॒ज्ञम् । ए॒ति॑ । अ॒ह॒र॒त् । यत् । तत् । वि॒त्तम् । वे॒द्य॑म् । अ॒सु॒राणाम् ।
अ॒वि॑न्दन्त॒ । तत् । ए॒कम् । वे॒द्यै । वे॒दित्व॑मि॒ति॑ वे॒दि - त्वम् । अ॒सु॒राणाम् ।

TS 6.2.4.4

TS 6.2.4.4

Samhita Paata

वा इ॒यम॑ग्रं आसीद् याव॒दासी॑नः प॒राप॑श्यति॒ ताव॑द् दे॒वानां॑ ते दे॒वा अ॑ब्रुव॒न्नस्त्वे॒व नोऽस्या॑मपीति॒
कि॒य॒द्वो दा॑स्याम् इति॒ याव॑दिय॒ः स॒लावृ॑की त्रिः प॒रि॒क्राम॑ति॒ ताव॑न्नो दु॒त्तेति॑ स इन्द्रः॑ स॒लावृ॑की
रू॒पं कृ॒त्वेमां॑ त्रिः स॒र्वतः॑ प॒र्य॑क्राम॒त् तदि॑मामवि॒न्दन्त॒ यदि॑मामवि॒न्दन्त॒ तद् वे॒द्यै वे॒दित्व॑- [ ]

Pada Paata

वै । इ॒यम् । अ॒ग्रे । आ॒सीत् । याव॑त् । आ॒सीनः॑ । प॒रा॒पश्य॑तीति॑ परा - पश्य॑ति । ताव॑त् । दे॒वाना॑म् । ते । दे॒वाः । अ॒ब्रुव॑न् । अस्तु॑ । ए॒व । नः॑ । अ॒स्याम् । अपी॑ति । इति॑ । किय॑त् । वः । दा॒स्याम् । इति॑ । याव॑त् । इ॒यम् । स॒ला॒वृ॒की । त्रिः । प॒रि॒क्राम॑तीति॑ परि॒क्राम॑ति । ताव॑त् । नः॑ । दु॒त्त । इति॑ । सः । इन्द्रः॑ । स॒ला॒वृ॒की । रू॒पम् । कृ॒त्वा । इ॒माम् । त्रिः । स॒र्वतः॑ । प॒रीति॑ । अ॒क्राम॑त् । तत् । इ॒माम् । अ॒विन्द॑न्त । यत् । इ॒माम् । अ॒विन्द॑न्त । तत् । वे॒द्यै । वे॒दित्व॑मिति॑ वेदि - त्वम् ।

TS 6.2.4.5**TS 6.2.4.5****Samhita Paata**

सा वा इ॒यं स॒र्वैव वे॒दिरि॑यति॑ श॒क्ष्यामी॑ति॑ त्वा अ॒व॒माय॑ यज॑न्ते त्रि॒ंशत् प॒दानि॑ प॒श्चात् त्रि॒र॒श्ची॑ भव॑ति ष॒ट्त्रि॒ंशत् प्रा॒ची च॒तुर्वि॑ंशतिः पुर॒स्तात् त्रि॒र॒श्ची॑ द॒शद॑श॒ संप॑द्यन्ते द॒शाक्ष॑रा वि॒राड॒न्नं वि॒राड् वि॒राजै॑वान्नाद्य॒मव॑ रु॒न्ध उ॒द्ध॑न्ति॒ यदे॒वास्या॑ अ॒मे॒द्धं तद॑प॒ ह॒न्त्यु॒द्ध॑न्ति॒ तस्मा॑दोष॒धयः॑ परा॑ भव॑न्ति ( ) ब॒रु॒हिः स्तृ॑णाति॒ तस्मा॑दोष॒धयः॑ पुन॒रा भ॑व॒न्त्युत्त॑रं ब॒रु॒हिष॑ उत्तरब॒रु॒हिः स्तृ॑णाति॒ प्र॒जा वै ब॒रु॒हिर्य॑ज॒मान॑ उत्तर ब॒रु॒हि र्य॑ज॒मान॑-मे॒वा-य॑ज॒माना॑दुत्त॑रं करो॑ति॒ तस्मा॑द्-य॒ज॒मानो॑ ऽय॑ज॒माना॑दुत्त॑रः ॥

Pada Paata

सा । वै । इ॒यम् । सर्वा॑ । ए॒व । वेदिः॑ । इ॒यंति॑ । श॒क्ष्यामि॑ । इति॑ । तु । वै ।
 । अ॒व॒मायेत्य॑व - मा॒यं । य॒ज॒न्ते । त्रि॒श॒त् । पु॒दानि॑ । पु॒श्चात् । त्रि॒र॒श्नी॑ । भ॒व॒ति ।
 ष॒ट्त्रि॒ंश॒दिति॑ षट् - त्रि॒श॒त् । प्राची॑ । च॒तुर्वि॒ंश॒तिरिति॑ च॒तुः - वि॒ंश॒तिः । पु॒रस्ता॑त् ।
 त्रि॒र॒श्नी॑ । द॒श॒दु॒शेति॑ द॒श॒दु॒श । स॒मि॒ति । प॒द्य॒न्ते । द॒शाक्ष॑रेति॑ द॒श॒ - अ॒क्ष॒रा । वि॒राडिति॑
 वि - राट् । अ॒न्नम् । वि॒राडिति॑ वि - राट् । वि॒राजे॑ति॑ वि - राजा॑ । ए॒व । अ॒न्नाद्य॑मित्य॑न्न
 - अ॒द्यम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । उ॒दि॒ति । ह॒न्ति । यत् । ए॒व । अ॒स्याः । अ॒मे॒द्व्यम् ।
 तत् । अ॒पेति॑ । ह॒न्ति । उ॒दि॒ति । ह॒न्ति । तस्मा॑त् । ओष॑धयः । प॒रेति॑ । भ॒व॒न्ति ( )
 । ब॒रु॒हिः । स्तृ॒णाति॑ । तस्मा॑त् । ओष॑धयः । पु॒नः । ए॒ति । भ॒व॒न्ति । उ॒त्तर॑मित्युत् -
 त॒रम् । ब॒रु॒हिषः॑ । उ॒त्तर॑ब॒रु॒हिरित्यु॑त्तर - ब॒रु॒हिः । स्तृ॒णाति॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । वै
 । ब॒रु॒हिः । य॒ज॑मानः । उ॒त्तर॑ब॒रु॒हिरित्यु॑त्तर - ब॒रु॒हिः । य॒ज॑मानम् । ए॒व । अ॒य॑ज॒मानात्
 । उ॒त्तर॑मित्युत् - त॒रम् । क॒रो॒ति । तस्मा॑त् । य॒ज॑मानः । अ॒य॑ज॒मानात् । उ॒त्तर॑ इत्युत् - त॒रः ॥

TS 6.2.5.1**TS 6.2.5.1****Samhita Paata**

यद्वा अ॒नी॒शानो॑ भा॒रमा॑दु॒त्ते वि वै स॑ लि॒श॒ते यद् द्वा॑द॒श सा॒ह॒स्यो॑प॒सदः॑ स्यु॒स्ति॒स्त्रोऽ॒हीन॑स्य॒ य॒ज्ञस्य॑
 वि॒लोम॑ क्रियेत॒ त्रि॒स्र ए॒व सा॒ह॒स्यो॑प॒सदो॑ द्वा॒द॒शा॒हीन॑स्य॒ य॒ज्ञस्य॑ स॒वीर्य॑त्वा॒याथो॑ स॒लोम॑ क्रियते
 वृ॒थ्सस्यै॑कः स्त॒नो भा॒गी हि सोऽथै॑कः स्त॒नं व्र॑तमु॒पैत्य॑थ॒ द्वाव॑थ॒ त्रीन॑थ॒ च॒तुर॑ ए॒तद्वै- [ ]

Pada Paata

यत् । वै । अनी॑शानः । भा॒रम् । आ॒दु॒त्त इत्य॑ - दु॒त्ते । वी॒तिं । वै । सः । लि॒श॒ते । यत् ।
 द्वा॒द॒श । सा॒ह॒स्येति॑ स - अ॒ह॒स्यं । उ॒प॒स॒द इत्यु॑प - स॒दः । स्युः । ति॒स्रः । अ॒हीन॑स्य । य॒ज्ञस्य॑
 । वि॒लो॒मेति॑ वि - लो॒म् । क्रि॒येत् । ति॒स्रः । ए॒व । सा॒ह॒स्येति॑ स - अ॒ह॒स्यं । उ॒प॒स॒द इत्यु॑प -
 स॒दः । द्वा॒द॒श । अ॒हीन॑स्य । य॒ज्ञस्य॑ । स॒वी॒र्य॒त्वायेति॑ स॒वी॒र्य - त्वा॒यं । अथो॑ इति॑ । स॒लो॒मेति॑
 स॒लो॒म् । क्रि॒य॒ते । व॒थ्स॒स्यं । ए॒कः । स्त॒नः । भा॒गी । हि । सः । अथ॑ । ए॒कम् ।
 स्त॒नम् । व्र॒तम् । उ॒पेति॑ । ए॒ति । अथ॑ । द्वौ । अथ॑ । त्रीन् । अथ॑ । च॒तुरः॑ । ए॒तत् । वै ।

TS 6.2.5.2**TS 6.2.5.2****Samhita Paata**

क्षुर॑प॒वि नाम॑ व्र॒तं ये॒न प्र जा॒तान् भ्रातृ॑व्यान् नु॒द॒ते प्र॒ति ज॒निष्य॑मा॒णान॒थो क॒नीय॑सै॒व भू॒य उ॒पैति॑
 च॒तुरोऽग्रे॑ स्त॒नान् व्र॒तमु॒पैत्य॑थ॒ त्रीन॑थ॒ द्वाव॑थै॒कमे॒तद्वै सु॒जघ्नं॑ नाम॑ व्र॒तं त॑प॒स्यस् सु॒वर्ग्य॑म॒थो प्रै॒व
 जा॒यते॑ प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र्य॒वागू रा॒ज॒न्यस्य॑ व्र॒तं क्रू॒रेव॑ वै य॒वागूः क्रू॒र इ॒व- [ ]

Pada Paata

क्षुर॑प॒वीति॑ क्षुर - प॒वि । नाम॑ । व्र॒तम् । ये॒न । प्रेति॑ । जा॒तान् । भ्रातृ॑व्यान् । नु॒द॒ते । प्र॒तीति॑
 । ज॒निष्य॑मा॒णान् । अथो॑ इति॑ । क॒नीय॑सा । ए॒व । भू॒यः । उ॒पेति॑ । ए॒ति । च॒तुरः॑ । अ॒ग्रे

। स्तनान् । व्रतम् । उपेति । एति । अथ । त्रीन् । अथ । द्वौ । अथ । एकम् । एतत् ।
 । वै । सुजघनमिति सु - जघनम् । नाम । व्रतम् । तपस्यम् । सुवर्ग्यमिति सुवः - ग्यम् ।
 अथो इति । प्रेति । एव । जायते । प्रजयेति प्र - जया । पशुभिरिति पशु - भिः । यवागूः
 । राजन्यस्य । व्रतम् । क्रूरा । इव । वै । यवागूः । क्रूरः । इव ।

TS 6.2.5.3

TS 6.2.5.3

Samhita Paata

राजन्यो^१ वज्रस्य रूपं^२ समृद्ध्या^३ आमिक्षा^४ वैश्यस्य^५ पाकयज्ञस्य^६ रूपं^७ पुष्ट्यै^८ पयो^९ ब्राह्मणस्य^{१०} तेजो^{११}
 वै ब्राह्मणस्तेजः^{१२} पयस्तेजसैव^{१३} तेजः^{१४} पय^{१५} आत्मन् धत्ते^{१६} ऽथो पयसा^{१७} वै गर्भा^{१८} वर्द्धन्ते^{१९} गर्भ^{२०} इव^{२१} खलु^{२२}
 वा एष^{२३} यद् दीक्षितो^{२४} यदस्य^{२५} पयो^{२६} व्रतं^{२७} भवत्यात्मानमेव^{२८} तद् वर्द्धयति^{२९} त्रिव्रतो^{३०} वै मनुं^{३१} रासीद्^{३२} द्विव्रता^{३३}
 असुरा^{३४} एकव्रता- [ ]

Pada Paata

राजन्यः । वज्रस्य । रूपम् । समृद्ध्या इति सं-क्रुद्ध्यै । आमिक्षा । वैश्यस्य । पाकयज्ञस्येति
 पाक - यज्ञस्य । रूपम् । पुष्ट्यै । पयः । ब्राह्मणस्य । तेजः । वै । ब्राह्मणः । तेजः
 । पयः । तेजसा । एव । तेजः । पयः । आत्मन् । धत्ते । अथो इति । पयसा । वै
 । गर्भाः । वर्द्धन्ते । गर्भः । इव । खलु । वै । एषः । यत् । दीक्षितः । यत् ।
 अस्य । पयः । व्रतम् । भवति । आत्मानम् । एव । तत् । वर्द्धयति । त्रिव्रत इति त्रि -
 व्रतः । वै । मनुः । आसीत् । द्विव्रता इति द्वि - व्रताः । असुराः । एकव्रता इत्येक - व्रताः ।

TS 6.2.5.4

TS 6.2.5.4

Samhita Paata

दे॒वाः प्रा॒तर्म॒द्ध्यन्दि॑ने सा॒यं तन् मनो॑व्र॒तमा॑सीत् पा॒कय॒ज्ञस्य॑ रू॒पं पु॒ष्ट्यै प्रा॒तश्च सा॒यं चासु॑राणां निर्म॒द्ध्यं
क्षु॒धो रू॒पं तत॑स्ते परा॑ऽभवन् म॒द्ध्यन्दि॑ने म॒द्ध्यरा॒त्रे दे॒वानां तत॑स्तेऽभवन्त् सु॒वर्गं लो॒कमा॑यन्. यद॑स्य
म॒द्ध्यन्दि॑ने म॒द्ध्यरा॒त्रे व्र॒तं भव॑ति म॒द्ध्यतो॑ वा अ॒न्नेन॑ भु॒ञ्जते॑ म॒द्ध्यत॑ ए॒व तदूर्जं॑ ध॒त्ते भ्रातृ॑व्याभिभू॒त्यै
भव॑त्या॒त्मना॒- [ ]

Pada Paata

दे॒वाः । प्रा॒तः । म॒द्ध्यन्दि॑ने । सा॒यम् । तत् । मनो॑ः । व्र॒तम् । आ॒सीत् । पा॒कय॒ज्ञस्येति॑
पा॒क - य॒ज्ञस्य॑ । रू॒पम् । पु॒ष्ट्यै । प्रा॒तः । च । सा॒यम् । च । अ॒सुरा॑णाम् । निर्म॒द्ध्यमि॑ति
निः-म॒द्ध्यम् । क्षु॒धः । रू॒पम् । ततः॑ । ते । परे॑ति । अ॒भव॑न् । म॒द्ध्यन्दि॑ने । म॒द्ध्यरा॒त्र इति॑
म॒द्ध्य - रा॒त्रे । दे॒वाना॑म् । ततः॑ । ते । अ॒भव॑न् । सु॒वर्गमि॑ति सु॒वः-गम् । लो॒कम् । आ॒यन्
। यत् । अ॒स्य । म॒द्ध्यन्दि॑ने । म॒द्ध्यरा॒त्र इति॑ म॒द्ध्य-रा॒त्रे । व्र॒तम् । भव॑ति । म॒द्ध्यतः॑ । वै
। अ॒न्नेन॑ । भु॒ञ्जते॑ । म॒द्ध्यतः॑ । ए॒व । तत् । ऊ॒र्जम् । ध॒त्ते । भ्रातृ॑व्याभिभू॒त्या इति॑ भ्रातृ॑व्य
- अ॒भिभू॒त्यै । भव॑ति । आ॒त्मना॑ ।

TS 6.2.5.5

TS 6.2.5.5

Samhita Paata

परा॑ऽस्य॒ भ्रातृ॑व्यो भवति॒ गर्भो॑ वा ए॒ष यद् दी॑क्षितो योनिं॒ दीक्षित॑विमि॒तं यद् दी॑क्षितो दीक्षितविमितात्
प्र॒वसेद् यथा॑ योनेर्गर्भः॑ स्कन्द॑ति ता॒दृगे॒व तन्न॑ प्र॒वस्त॒व्यमा॑त्मनो गोपी॒थायै॑ष वै व्या॒घ्रः कु॑लगोपो
यद॒ग्निस्तस्मा॑द् यद् दी॑क्षितः प्र॒वसे॑त् स ए॒नमी॑श्वरोऽनू॒त्थाय॑ हन्तो॒र्न प्र॒वस्त॒व्यमा॑त्मनो गु॒प्त्यै दक्षि॑णतः
शये॑ ए॒तद्वै यज॑मानस्या ( ) ऽऽ*यत॑न॒स्व ए॒वाऽऽ*यत॑ने शये॒ ऽग्नि॑म॒भ्यावृ॑त्य॒ शये॑ दे॒वता॑ ए॒व
य॒ज्ञम॒भ्यावृ॑त्य॒ शये॑ ॥

Pada Paata

परेति॑ । अ॒स्य॒ । भ्रातृ॑व्यः । भ॒वति॒ । गर्भः॑ । वै । ए॒षः । यत् । दी॑क्षितः । योनिः॑
। दी॑क्षितविमि॒तमिति॑ दीक्षित - विमि॒तम् । यत् । दी॑क्षितः । दी॑क्षितविमितादिति॑ दीक्षित -
विमितात् । प्र॒वसे॑दिति॑ प्र - वसे॑त् । यथा॑ । योनेः॑ । गर्भः॑ । स्कन्द॑ति । ता॒दृक् । ए॒व
। तत् । न । प्र॒वस्त॒व्यमिति॑ प्र - वस्त॒व्यम् । आ॒त्मनः॑ । गोपी॒थाय॑ । ए॒षः । वै ।
व्या॒घ्रः । कु॑लगोप इति॑ कुल - गोपः । यत् । अ॒ग्निः । तस्मा॑त् । यत् । दी॑क्षितः ।
प्र॒वसे॑दिति॑ प्र - वसे॑त् । सः । ए॒नम् । ई॒श्वरः॑ । अ॒नूत्था॑येत्य॒नु - उ॒त्थाय॑ । हन्तोः॑ । न ।
प्र॒वस्त॒व्यमिति॑ प्र - वस्त॒व्यम् । आ॒त्मनः॑ । गु॒प्त्यै । दक्षि॑णतः । शये॑ । ए॒तत् । वै । यज॑मानस्य
( ) । आ॒यत॑न॒मित्या॑ - यत॑नम् । स्वे । ए॒व । आ॒यत॑न॒ इत्या॑-यत॑ने । शये॑ । अ॒ग्निम् ।
अ॒भ्यावृ॑त्येत्या॑भि-आ॒वृत्य॑ । शये॑ । दे॒वताः॑ । ए॒व । य॒ज्ञम् । अ॒भ्यावृ॑त्येत्या॑भि-आ॒वृत्य॑ । शये॑ ॥

TS 6.2.6.1**TS 6.2.6.1****Samhita Paata**

पुरोह॑विषि दे॒वय॑जने याजये॒द्यं का॒मये॑तोपै॒नमु॑त्तरो य॒ज्ञो न॑मेद॒भि सु॑व॒र्गं लो॒कं ज॑येदित्येत॒द्वै पुरो॑ह॒विर्दे॒वय॑जनं
 यस्य॑ होता॑ प्रा॒तरनु॑वा॒क -म॑नु॒ब्रुव॑-न्न॒ग्निम॑प आ॒दित्य॑म॒भि वि॒पश्य॑त्युपै॒नमु॑त्तरो य॒ज्ञो न॑मत्य॒भि सु॑व॒र्गं
 लो॒कं ज॑यत्या॒प्ते दे॒वय॑जने याजयेद् -भ्रातृ॑व्यवन्तं पन्था॑ वा॒धिस्पर्॒शये॑त् क॒र्त॒वा याव॑न्नान॑से यात॒वै-
 [ ]

Pada Paata

पुरो॑ह॒विषी॑ति पुरः-ह॒विषि॑ । दे॒वय॑जनं इति॑ दे॒व-य॑जने । या॒जये॑त् । यम् । का॒मये॑त् । उपे॑ति ।
 ए॒नम् । उत्त॑र इत्युत् - त॒रः । य॒ज्ञः । न॒मेत् । अ॒भीति॑ । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः-ग॑म् । लो॒कम्
 । ज॑येत् । इति॑ । ए॒तत् । वै । पुरो॑ह॒विरि॑ति पुरः-ह॒विः । दे॒वय॑जनमि॑ति दे॒व-य॑जनम् । यस्य॑
 । होता॑ । प्रा॒तरनु॑वा॒कमि॑ति प्रा॒तः-अ॒नुवा॑कम् । अ॒नुब्रु॑वन्नित्यनु - ब्रुव॑न् । अ॒ग्निम् । अ॒पः ।
 आ॒दित्य॑म् । अ॒भीति॑ । वि॒पश्य॑तीति॑ वि-पश्य॑ति । उपे॑ति । ए॒नम् । उत्त॑र इत्युत् - त॒रः
 । य॒ज्ञः । न॒म॒ति । अ॒भीति॑ । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः - ग॑म् । लो॒कम् । ज॑यति । आ॒प्ते ।
 दे॒वय॑जनं इति॑ दे॒व-य॑जने । या॒जये॑त् । भ्रातृ॑व्यवन्तमि॑ति भ्रातृ॑व्य - व॒न्तम् । पन्था॑म् । वा ।
 अ॒धिस्पर्॒शये॑दित्यधि-स्पर्॒शये॑त् । क॒र्त॒म् । वा । याव॑त् । न । अन॑से । यात॒वै ।

TS 6.2.6.2

TS 6.2.6.2

Samhita Paata

न रथायैतद्वा आप्सं देवयजनमाप्नोत्येव भ्रातृव्यं नैनं भ्रातृव्य आप्नोत्येकौन्नते देवयजने याजयेत्
पशुकाम-मेकौन्नताद्वै देवयजनादङ्गिरसः पशून्सृजन्तान्तरा सदोहविर्धाने उन्नतः स्यादेतद्वा एकौन्नतं
देवयजनं पशुमानेव भवति त्र्युन्नते देवयजने याजयेत् सुवर्गकामं त्र्युन्नताद्वै देवयजनादङ्गिरसः सुवर्गं
लोकमाय-न्नन्तरा ऽऽहवनीयं च हविर्धानं चो- [ ]

Pada Paata

न । रथाय । एतत् । वै । आप्सम् । देवयजनमिति देव - यजनम् । आप्नोति । एव ।
भ्रातृव्यम् । न । एनम् । भ्रातृव्यः । आप्नोति । एकौन्नत इत्येक-उन्नते । देवयजन इति
देव - यजने । याजयेत् । पशुकाममिति पशु - कामम् । एकौन्नतादित्येक - उन्नतात् । वै ।
देवयजनादिति देव - यजनात् । अङ्गिरसः । पशून् । असृजन्त । अन्तरा । सदोहविर्धाने इति
सदः-हविर्धाने । उन्नतमित्युत् - नतम् । स्यात् । एतत् । वै । एकौन्नतमित्येक - उन्नतम् ।
देवयजनमिति देव - यजनम् । पशुमानिति पशु - मान् । एव । भवति । त्र्युन्नत इति त्रि - उन्नते
। देवयजन इति देव - यजने । याजयेत् । सुवर्गकाममिति सुवर्ग - कामम् । त्र्युन्नतादिति त्रि -
उन्नतात् । वै । देवयजनादिति देव - यजनात् । अङ्गिरसः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम्
। आयन्न । अन्तरा । आहवनीयमित्याहवनीयम् । च । हविर्धानमिति हविः - धानम् । च ।

TS 6.2.6.3

TS 6.2.6.3

Samhita Paata

-न्नतः स्यादन्तरा हविर्द्धानं च सदश्चान्तरा सदश्च गार्हपत्यं चैतद्वै त्र्युन्नतं देवयजनः सुवर्गमेव
लोकमेति प्रतिष्ठिते देवयजने याजयेत् प्रतिष्ठाकाममेतद्वै प्रतिष्ठितं देवयजनं यथ सर्वतः समं प्रत्येव
तिष्ठति यत्रान्या अन्या ओषधयो व्यतिषक्ताः स्युस्तद्-याजयेत् पशुकाममेतद्वै पशूनाः रूपः
रूपेणैवास्मै पशू- [ ]

Pada Paata

उन्नतमित्युत् - नतम् । स्यात् । अन्तरा । हविर्द्धानमिति हविः - धानम् । च । सदः
। च । अन्तरा । सदः । च । गार्हपत्यमिति गार्ह - पत्यम् । च । एतत् । वै ।
त्र्युन्नतमिति त्रि - उन्नतम् । देवयजनमिति देव - यजनम् । सुवर्गमिति सुवः - गम् । एव ।
लोकम् । एति । प्रतिष्ठित इति प्रति - स्थिते । देवयजन इति देव - यजने । याजयेत् ।
प्रतिष्ठाकाममिति प्रतिष्ठा - कामम् । एतत् । वै । प्रतिष्ठितमिति प्रति - स्थितम् । देवयजनमिति
देव - यजनम् । यत् । सर्वतः । समम् । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यत्र । अन्या अन्या
इत्यन्याः - अन्याः । ओषधयः । व्यतिषक्ता इति वि - अतिषक्ताः । स्युः । तत् । याजयेत् ।
पशुकाममिति पशु - कामम् । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् । रूपेण । एव । अस्मै । पशून् ।

TS 6.2.6.4

TS 6.2.6.4

Samhita Paata

नव रुन्धे पशुमानेव भवति निरुऋतिगृहीते देवयजने याजयेद्यं कामयेत् निरुऋत्यास्य यज्ञं
ग्राहयेयमित्येतद्वै निरुऋतिगृहीतं देवयजनं यथ सृष्ट्यै सत्या ऋक्षं निरुऋत्यैवास्य यज्ञं ग्राहयति
व्यावृत्ते देवयजने याजयेद् व्यावृत्कामं यं पात्रे वा तल्पे वा मीमांसेरन् प्राचीनमाहवनीयात् प्रवणः
स्यात् प्रतीचीनं गारुहपत्यादेतद्वै व्यावृत्तं देवयजनं वि पाप्मना ( ) भ्रातृव्येणाऽऽवर्तते नैनं पात्रे
न तल्पे मीमांसे सन्ते कार्ये देवयजने याजयेद् भूतिकामं कार्या वै पुरुषो भवत्येव ॥

Pada Paata

अवेति । रुन्धे । पशुमानिति पशु - मान् । एव । भवति । निरुऋतिगृहीत इति निरुऋति
- गृहीते । देवयजनं इति देव-यजने । याजयेत् । यम् । कामयेत् । निरुऋत्येति निः -
ऋत्या । अस्य । यज्ञम् । ग्राहयेयम् । इति । एतत् । वै । निरुऋतिगृहीतमिति निरुऋति -
गृहीतम् । देवयजनमिति देव - यजनम् । यत् । सृष्ट्यै । सत्याः । ऋक्षम् । निरुऋत्येति
निः - ऋत्या । एव । अस्य । यज्ञम् । ग्राहयति । व्यावृत्त इति वि-आवृत्ते । देवयजनं
इति देव - यजने । याजयेत् । व्यावृत्काममिति व्यावृत्-कामम् । यम् । पात्रे । वा । तल्पे
। वा । मीमांसेरन् । प्राचीनम् । आहवनीयादित्याः -हवनीयात् । प्रवणमिति प्र - वणम्
। स्यात् । प्रतीचीनम् । गारुहपत्यादिति गारुह - पत्यात् । एतत् । वै । व्यावृत्तमिति
वि - आवृत्तम् । देवयजनमिति देव - यजनम् । वीति । पाप्मना ( ) । भ्रातृव्येण ।
एति । वर्तते । न । एनम् । पात्रे । न । तल्पे । मीमांसे सन्ते । कार्ये । देवयजनं इति
देव-यजने । याजयेत् । भूतिकाममिति भूति - कामम् । कार्यः । वै । पुरुषः । भवति । एव ॥

TS 6.2.7.1

TS 6.2.7.1

Samhita Paata

तेभ्यं उत्तरवेदिः सि॒ही रू॒पं कृ॒त्वोभया॑-नन्तराऽप॒क्रम्या॑तिष्ठत् ते दे॒वा अ॑मन्यन्त य॒तरान् वा
इ॒यमु॑पाव॒थ्स्यति॑ त इ॒दं भ॑विष्यन्तीति॑ तामु॒पा॒मन्त्र॑यन्त साऽब्र॑वीद् वरं॑ वृ॒णै सर्वा॑न् मया॒ कामा॑न्
व्य॑श्नवथ॒ पूर्वा॑ तु माऽग्ने॒राहु॑तिरश्नवता॒ इति॑ तस्मा॑दुत्तरवेदिं॒ पूर्वा॑मग्ने- व्या॑घारयन्ति॒ वारे॑वृ॒तः ह्य॑स्यै
शम्य॑या॒ परि॑ मिमी॒ते- [ ]

Pada Paata

तेभ्यः । उत्तरवेदिरित्युत्तर - वेदिः । सि॒हीः । रू॒पम् । कृ॒त्वा । उ॒भयान् । अ॒न्तरा॑ ।
अ॒प॒क्रम्ये॒त्यप॑ - क्रम्य॑ । अ॒ति॒ष्ठत् । ते । दे॒वाः । अ॒म॒न्यन्त॑ । य॒तरान् । वै । इ॒यम् ।
उ॒पा॒व॒थ्स्य॑तीत्यु॒प-आ॒व॒थ्स्य॑ति । ते । इ॒दम् । भ॒वि॒ष्य॑न्ति । इति॑ । ताम् । उपेति॑ । अ॒म॒न्त्र॑यन्त॒
। सा । अ॒ब्र॑वीत् । वरं॑ । वृ॒णै । सर्वा॑न् । मया॑ । कामा॑न् । वी॒ति॑ । अ॒श्न॒व॒थ॒ । पूर्वा॑म् ।
तु । मा॒ । अ॒ग्नेः । आहु॑तिरित्या - हु॒तिः । अ॒श्न॒व॒तै । इति॑ । तस्मा॑त् । उत्तरवेदिमित्युत्तर -
वेदिम् । पूर्वा॑म् । अ॒ग्नेः । व्या॑घारयन्तीति॑ वि-आघारयन्ति । वारे॑वृ॒तमि॒ति॒ वारे॑-वृ॒तम् । हि ।
अ॒स्यै । शम्य॑या । परि॑ति॑ । मिमी॒ते ।

TS 6.2.7.2

TS 6.2.7.2

Samhita Paata

मात्रैवा॑स्यै सा॒थो यु॒क्तेनै॑व यु॒क्तम॑व रु॒न्धे वि॒त्ताय॑नी मे॒ऽसीत्या॑ह वि॒त्ता ह्ये॑ना॒नाव॑त् ति॒क्ताय॑नी
मे॒ऽसीत्या॑ह ति॒क्तान् ह्ये॑ना॒नाव॑द॒व॒ता॒न्मा ना॒थित॑मित्या॑ह ना॒थितान् ह्ये॑ना॒नाव॑द॒व॒ता॒न्मा व्य॒थित॑मित्या॑ह
व्य॒थितान् ह्ये॑ना॒नाव॑द्-वि॒देर॒ग्निर्न॑भो॒ नामा॑- [ ]

Pada Paata

मात्रा॑ । ए॒व । अ॒स्यै । सा । अथो॒ इति॑ । यु॒क्तेन॑ । ए॒व । यु॒क्तम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
वि॒त्ताय॑नीति॑ वि॒त्त - अ॒य॑नी । मे॒ । अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । वि॒त्ता । हि॒ । ए॒नान् । आ॒व॑त्
। ति॒क्ताय॑नीति॑ ति॒क्त - अ॒य॑नी । मे॒ । अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । ति॒क्तान् । हि॒ । ए॒नान् ।
आ॒व॑त् । अ॒व॑तात् । मा॒ । ना॒थित॑म् । इति॑ । आ॒ह॒ । ना॒थितान् । हि॒ । ए॒नान् । आ॒व॑त् ।
अ॒व॑तात् । मा॒ । व्य॒थित॑म् । इति॑ । आ॒ह॒ । व्य॒थितान् । हि॒ । ए॒नान् । आ॒व॑त् । वि॒देः ।
अ॒ग्निः । न॑भः । नाम॑ ।

TS 6.2.7.3

TS 6.2.7.3

Samhita Paata

ग्रे अङ्गिर इति त्रिरुहरति य एवैषु लोकेष्वग्नयस्तानेवाव रुन्धे तूष्णीं चतुर्थः हरत्यनि-रुक्तमेवाव रुन्धे सिंहीरसि महिषीरसीत्याह सिंहीर्ह्येषा रूपं कृत्वोभया-नन्तरा ऽपक्रम्यातिष्ठदुरु प्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः प्रथतामित्याह यजमानमेव प्रजयां पशुभिः प्रथयति ध्रुवा- [ ]

Pada Paata

अङ्गे । अङ्गिरः । इति । त्रिः । हरति । ये । एव । एषु । लोकेषु । अग्नयः । तान् । एव । अवेति । रुन्धे । तूष्णीम् । चतुर्थम् । हरति । अनिरुक्तमित्यनिः - उक्तम् । एव । अवेति । रुन्धे । सिंहीः । असि । महिषीः । असि । इति । आह । सिंहीः । हि । एषा । रूपम् । कृत्वा । उभयान् । अन्तरा । अपक्रम्येत्यप - क्रम्य । अतिष्ठत् । उरु । प्रथस्व । उरु । ते । यज्ञपतिरिति यज्ञ - पतिः । प्रथताम् । इति । आह । यजमानम् । एव । प्रजयेति प्र - जया । पशुभिरिति पशु - भिः । प्रथयति । ध्रुवा ।

TS 6.2.7.4

TS 6.2.7.4

Samhita Paata

ऽसीति सः हन्ति धृत्यै देवेभ्यः शुन्धस्व देवेभ्यः शुभस्वेत्यव चोक्षति प्र च किरति शुद्ध्या इन्द्रघोषस्त्वा वसुभिः पुरस्तात् पात्वित्याह दिग्भ्य एवैनां प्रोक्षति देवाश्चेदु-त्तरवेदिर्पाववर्तीहैव वि जयामहा इत्यसुरा वज्रमुद्यत्य देवानभ्यायन्त तानिन्द्रघोषो वसुभिः पुरस्तादपा- [ ]

Pada Paata

अ॒सि॒ । इति॑ । स॒मि॒ति॑ । ह॒न्ति॑ । धृ॒त्यै॑ । दे॒वेभ्यः॑ । शु॒न्ध॒स्व॒ । दे॒वेभ्यः॑ । शु॒म्भ॒स्व॒ । इति॑
 । अ॒वेति॑ । च॒ । उ॒क्षति॑ । प्रेति॑ । च॒ । कि॒रति॑ । शु॒द्ध्यै॑ । इन्द्र॑घोष इतीन्द्र - घोषः । त्वा॒
 । वसु॑भिरिति वसु - भिः । पु॒रस्ता॑त् । पा॒तु॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । दि॒ग्भ्य॑ इति दिक् - भ्यः । ए॒व
 । ए॒ना॒म् । प्रेति॑ । उ॒क्षति॑ । दे॒वान् । च॒ । इत् । उ॒त्तर॑वेदिरित्युत्तर - वेदिः । उ॒पाव॑वर्तीत्युप
 - आ॒व॑वर्ति । इ॒ह । ए॒व । वी॒ति॑ । ज॒या॒म॒है॑ । इति॑ । अ॒सुराः॑ । वज्र॑म् । उ॒द्यत्ये॑त्युत् - यत्यं
 । दे॒वान् । अ॒भीति॑ । आ॒य॒न्त॒ । तान् । इन्द्र॑घोष इतीन्द्र - घोषः । वसु॑भिरिति वसु - भिः
 । पु॒रस्ता॑त् । अ॒पेति॑ ।

TS 6.2.7.5**TS 6.2.7.5****Samhita Paata**

-नुदत् मनोजवाः पितृभिर्दक्षिणतः प्रचेता रुद्रैः पश्चाद्-विश्वकर्माऽऽदित्यैरुत्तरतो यदेवमुत्तरवेदिं
 प्रोक्षति दिग्भ्य एव तद्-यजमानो भ्रातृव्यान् प्र णुदत् इन्द्रो यतीन्थ सालावृकेभ्यः प्रायच्छत् तान्
 दक्षिणत उत्तरवेद्या आदुन् यत् प्रोक्षणीना-मुच्छिष्येत् तद् दक्षिणत उत्तरवेद्यै नि नयेद्-यदेव तत्र
 क्रूरं तत् तेन शमयति यं द्विष्यात् तं ध्यायेच्छुचै ( ) वैनमर्पयति ॥ (मिमीते - नाम - ध्रुवा - ऽपं
 - शुचा - त्रीणि च) (आ7)

Pada Paata

अनुदु॑त् । मनो॑जवा॒ इति॑ मनः - ज॒वाः । पि॒तृभि॑रिति॑ पि॒तृ - भिः । द॒क्षिण॑तः । प्रचे॑ता॒ इति॑ प्र
 - चे॒ताः । रु॒द्रैः । प॒श्चात् । वि॒श्वक॑र्मेति॑ वि॒श्व - क॑र्मा । आ॒दि॒त्यैः । उ॒त्तर॑त इत्यु॑त् - त॒रतः ।
 यत् । ए॒वम् । उ॒त्तर॑वे॒दिमि॑त्यु॒त्तर - वे॒दिम् । प्रो॒क्ष॒तीति॑ प्र - उ॒क्षति॑ । दि॒ग्भ्य इति॑ दिक् - भ्यः
 । ए॒व । तत् । यज॑मानः । भ्रातृ॑व्यान् । प्रेति॑ । नुदु॑ते । इन्द्रः॑ । यतीन् । सा॒ला॒वृ॒केभ्यः॑
 । प्रेति॑ । अ॒यच्छ॑त् । तान् । द॒क्षिण॑तः । उ॒त्तर॑वे॒द्या इत्यु॑त्तर - वे॒द्याः । आ॒द॒न् । यत् ।
 प्रो॒क्ष॒णीना॑मिति॑ प्र - उ॒क्ष॒णीना॑म् । उ॒च्छि॒ष्ये॒तेत्यु॑त् - शि॒ष्ये॒त । तत् । द॒क्षिण॑तः । उ॒त्तर॑वे॒द्या
 इत्यु॑त्तर - वे॒द्यै । नीति॑ । न॒येत् । यत् । ए॒व । तत्र॑ । क्रूर॑म् । तत् । तेन॑ । श॒म॒य॒ति ।
 यम् । द्वि॒ष्यात् । तम् । ध्या॒येत् । शु॒चा ( ) । ए॒व । ए॒नम् । अ॒र्प॒य॒ति ॥ (मिमी॑ते - नाम॑ -
 ध्रु॒वा - ऽप॑ - शु॒चा - त्रीणि॑ च) (आ७)

TS 6.2.8.1

TS 6.2.8.1

Samhita Paata

सो॒त्तर॑वे॒दि॒र॒ब्रवी॑त् स॒र्वान् मया॑ का॒मान् व्य॑श्न॒व॒थेति॑ ते दे॒वा अ॑का॒म॒य॒न्तासु॑रा॒न् भ्रातृ॑व्या॒न॒भि भ॑वे॒मेति॑
 तेऽजु॑हवुः सि॒॒ही॒र॑सि स॒प॒त्नसा॑ही स्वा॒हेति॑ तेऽसु॑रा॒न् भ्रातृ॑व्या॒न॒भ्य॑भ॒वन् तेऽसु॑रा॒न् भ्रातृ॑व्या॒न॒भिभू॑या॒काम॑यन्त
 प्र॒जां वि॑न्दे॒म॒हीति॑ तेऽजु॑हवुः सि॒॒ही॒र॑सि सु॒प्र॒जा॒व॒निः स्वा॒हेति॑ ते प्र॒जाम॑वि॒न्दन्त॑ ते प्र॒जां वि॑त्त्वा- [

Pada Paata

सा । उत्तरवेदिरित्युत्तर-वेदिः । अब्रवीत् । सर्वान् । मया । कामान् । वीति । अश्ववथ ।
 इति । ते । देवाः । अकामयन्त । असुरान् । भ्रातृव्यान् । अभीति । भवेम् । इति । ते ।
 अजुह्वुः । सिंहीः । असि । सपत्नसाहीति सपत्न - साही । स्वाहा । इति । ते । असुरान्
 । भ्रातृव्यान् । अभीति । अभवन् । ते । असुरान् । भ्रातृव्यान् । अभिभूयेत्यभि - भूय ।
 अकामयन्त । प्रजामिति प्र-जाम् । विन्देमहि । इति । ते । अजुह्वुः । सिंहीः । असि ।
 सुप्रजावनिरिति सुप्रजा - वनिः । स्वाहा । इति । ते । प्रजामिति प्र-जाम् । अविन्दन्त । ते
 । प्रजामिति प्र - जाम् । वित्त्वा ।

TS 6.2.8.2

TS 6.2.8.2

Samhita Paata

ऽकामयन्त पशून्. विन्देमहीति तेऽजुह्वुः सिंहीरसि रायस्पोषवनिः स्वाहेति ते पशून्विन्दन्त ते
 पशून्. वित्त्वाऽकामयन्त प्रतिष्ठां विन्देमहीति तेऽजुह्वुः सिंहीरस्यादित्यवनिः स्वाहेति त इमां
 प्रतिष्ठामविन्दन्त त इमां प्रतिष्ठां वित्त्वाऽकामयन्त देवतां आशिष उपेयामेति तेऽजुह्वुः सिंहीरस्या
 वह देवान् देवयते- [ ]

Pada Paata

अकामयन्त । पशून् । विन्देमहि । इति । ते । अजुह्वुः । सिंहीः । असि । रायस्पोषवनिरिति
 रायस्पोष - वनिः । स्वाहा । इति । ते । पशून् । अविन्दन्त । ते । पशून् । वित्त्वा ।

अ॒का॒म॒य॒न्त॒ । प्र॒ति॒ष्ठा॒मि॒ति॑ प्र॒ति - स्था॒म् । वि॒न्दे॒म॒हि॒ । इति॑ । ते । अ॒जु॒हु॒वुः । सि॒न्हीः ।
 अ॒सि॒ । आ॒दि॒त्य॒व॒नि॒रि॒त्या॑दि॒त्य - व॒निः । स्वा॒हा॑ । इति॑ । ते । इ॒माम् । प्र॒ति॒ष्ठा॒मि॒ति॑ प्र॒ति -
 स्था॒म् । अ॒वि॒न्द॒न्त॒ । ते । इ॒माम् । प्र॒ति॒ष्ठा॒मि॒ति॑ प्र॒ति - स्था॒म् । वि॒त्त्वा । अ॒का॒म॒य॒न्त॒ ।
 दे॒वताः॑ । आ॒शिष॑ इ॒त्या॑ - शिषः । उ॒पेति॑ । इ॒याम् । इति॑ । ते । अ॒जु॒हु॒वुः । सि॒न्हीः ।
 अ॒सि॒ । एति॑ । व॒ह॒ । दे॒वान् । दे॒व॒य॒त इति॑ दे॒व - य॒ते ।

TS 6.2.8.3

TS 6.2.8.3

Samhita Paata

यज॑मानाय॒ स्वाहेति॑ ते दे॒वता॑ आ॒शिष॑ उपा॒यन् पञ्च॑ कृत्वो॒ व्याघा॑रयति पञ्चा॑क्षरा प॒ङ्क्तिः पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञो
 य॒ज्ञमे॒वाव॑ रु॒न्धे ऽक्ष॑ण॒या व्याघा॑रयति तस्मा॑दक्ष॒णया प॒शवोऽङ्गा॑नि प्रहर॑न्ति प्र॒ति॒ष्ठित्यै॑ भू॒तेभ्य॑स्त्वेति॒
 सुच॑मुदृ॒ह्णाति॑ य ए॒व दे॒वा भू॒तास्तेषां॑ तद्-भा॑ग॒धेयं॑ ताने॒व तेन॑ प्रीणाति पौतु॑द्रवान् परि॒धीन् परि॑
 दधात्ये॒षां- [ ]

Pada Paata

यज॑मानाय । स्वा॒हा॑ । इति॑ । ते । दे॒वताः॑ । आ॒शिष॑ इ॒त्या॑ - शिषः । उ॒पेति॑ । आ॒य॒न् ।
 पञ्च॑ । कृ॒त्वः । व्याघा॑रय॒तीति॑ वि - आघा॑रयति । पञ्चा॑क्षरेति॒ पञ्च॑-अ॒क्षरा॒ । प॒ङ्क्तिः । पाङ्क्तः॑ ।
 य॒ज्ञः । य॒ज्ञम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒क्ष॒ण॒या । व्याघा॑रय॒तीति॑ वि-आघा॑रयति । तस्मा॑त्
 । अ॒क्ष॒ण॒या । प॒शवः॑ । अ॒ङ्गा॑नि । प्रेति॑ । ह॒र॒न्ति । प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ इति॒ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । भू॒तेभ्यः॑
 । त्वा॒ । इति॑ । सुच॑म् । उ॒दि॒ति॑ । गृ॒ह्णाति॑ । ये । ए॒व । दे॒वाः । भू॒ताः । तेषा॑म् । तत्

। भा॒ग॒धे॒य॒मि॒ति॒ भा॒ग॒-धे॒य॒म् । ता॒न् । ए॒व । ते॒न॑ । प्री॒णा॒ति॒ । पौ॒तु॒द्र॒वा॒न् । प॒रि॒धी॒नि॒ति॒ परि॒ -
धी॒न् । प॒री॒ति॒ । दु॒धा॒ति॒ । ए॒षा॒म् ।

TS 6.2.8.4

TS 6.2.8.4

Samhita Paata

लो॒का॒नां॑ वि॒धृ॒त्या अ॒ग्ने॒स्त्र॒यो॒ ज्या॒या॒ऽसो॑ भ्रा॒त॑र आ॒स॒न् ते दे॒वे॒भ्यो॑ ह॒व्यं॑ वह॒न्तः॑ प्रा॒मी॒य॒न्त॒ सौ॒ऽग्निर॑बि॒भे॒दित्थं॑
वा॒व स्य॑ आ॒र्ति॒मा॒ऽरि॒ष्य॒ती॒ति॒ स नि॒ला॒य॒त॒ स यां॑ व॒न॒स्प॒ति॒ष्व॒व॒स॒तां पू॒तु॒द्रौ॒ या॒मो॒ष॒धी॒षु ता॑ऽ
सु॒ग॒न्धि॒ते॒ज॒ने॒ यां॑ प॒शु॒षु तां॑ पे॒त्व॑स्या॒न्त॒रा शृ॒ङ्गे तं॑ दे॒व॒ताः॑ प्रै॒ष॒मै॒च्छ॒न् त॒म॒न्व॑वि॒न्द॒न् त॒म॒ब्रु॒व॒- [

Pada Paata

लो॒का॒ना॑म् । वि॒धृ॒त्या॒ इति॑ वि॒-धृ॒त्यै॑ । अ॒ग्नेः॑ । त्र॒यः॑ । ज्या॒या॒ऽसः॑ । भ्रा॒त॑रः । आ॒स॒न्
। ते॑ । दे॒वे॒भ्यः॑ । ह॒व्य॑म् । वह॒न्तः॑ । प्रे॒ति॑ । अ॒मी॒य॒न्त॒ । सः॑ । अ॒ग्निः॑ । अ॒बि॒भे॒त्
। इ॒त्थ॑म् । वा॒व । स्यः॑ । आ॒र्ति॑म् । ए॒ति॑ । अ॒रि॒ष्य॒ति॒ । इति॑ । सः॑ । नि॒ला॒य॒त॒ ।
सः॑ । या॒म् । व॒न॒स्प॒ति॒षु॑ । अ॒व॒स॒त् । ता॒म् । पू॒तु॒द्रौ॑ । या॒म् । ओ॒ष॒धी॒षु॑ । ता॒म् ।
सु॒ग॒न्धि॒ते॒ज॒ने॒ इति॑ सु॒ग॒न्धि॒ - ते॒ज॒ने॑ । या॒म् । प॒शु॒षु॑ । ता॒म् । पे॒त्व॑स्य । अ॒न्त॒रा॑ । शृ॒ङ्गे॑ इति॑ ।
त॒म् । दे॒व॒ताः॑ । प्रै॒ष॒मि॒ति॑ प्र -ए॒ष॑म् । ऐ॒च्छ॒न् । त॒म् । अ॒न्वि॒ति॑ । अ॒वि॒न्द॒न् । त॒म् । अ॒ब्रु॒व॒न् ।

TS 6.2.8.5

TS 6.2.8.5

Samhita Paata

-चुपे न आ वर्तस्व हव्यं नो वृहेति सोऽब्रवीद् वरं वृणै यदेव गृहीतस्याहुतस्य बहिःपरिधि स्कन्दात् तन्मे भ्रातृणां भागधेयमसदिति तस्माद्-यद्-गृहीतस्याहुतस्य बहिःपरिधि स्कन्दति तेषां तद् भागधेयं तानेव तेन प्रीणाति सोऽमन्यतास्थन्वन्तो मे पूर्वे भ्रातरः प्रामेषतास्थानि शातया इति स यान्य- [ ]

Pada Paata

उपेति । नः । एति । वर्तस्व । हव्यम् । नः । वृह । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । यत् । एव । गृहीतस्य । अहुतस्य । बहिःपरिधीति बहिः - परिधि । स्कन्दात् । तत् । मे । भ्रातृणाम् । भागधेयमिति भाग - धेयम् । असत् । इति । तस्मात् । यत् । गृहीतस्य । अहुतस्य । बहिःपरिधीति बहिः - परिधि । स्कन्दति । तेषाम् । तत् । भागधेयमिति भाग - धेयम् । तान् । एव । तेन । प्रीणाति । सः । अमन्यत । अस्थन्वन्त इत्यस्थन्वन्तः । मे । पूर्वे । भ्रातरः । प्रेति । अमेषत । अस्थानि । शातयै । इति । सः । यानि ।

TS 6.2.8.6

TS 6.2.8.6

Samhita Paata

-स्थान्यशातयत् तत् पूतुद्रव-भवद्-यन्माः समुपमृतं तद्-गुल्गुलु यदेतान्त्वं संभारान्त्वं सं भरत्यग्निमेव
तथ् संभरत्यग्नेः पुरीष-मसीत्याहाग्नेर्ह्येतत् पुरीषं यथ् संभारा अथो खल्वाहुरेते वावैनं ते भ्रातरः परि
शेरे यत् पौतुद्रवाः परिधय इति ॥

Pada Paata

अस्थानि । अशातयत् । तत् । पूतुद्रु । अभवत् । यत् । माःसम् । उपमृतमित्युप - मृतम्
। तत् । गुल्गुलु । यत् । एतान् । संभारानिति सं - भारान् । सम्भरतीति सं-भरति । अग्निम्
। एव । तत् । समिति । भरति । अग्नेः । पुरीषम् । असि । इति । आह । अग्नेः । हि ।
एतत् । पुरीषम् । यत् । संभारा इति सं - भाराः । अथो इति । खलु । आहुः । एते । वाव
। एनम् । ते । भ्रातरः । परीति । शेरे । यत् । पौतुद्रवाः । परिधय इति परि-धयः । इति ॥

TS 6.2.9.1

TS 6.2.9.1

Samhita Paata

बुद्धमव स्यति वरुणपाशादेवैने मुञ्चति प्रणेनेक्ति मेद्धये एवैने करोति सावित्रियर्चा हुत्वा हविर्दाने
प्र वर्तयति सवितृप्रसूत एवैने प्र वर्तयति वरुणो वा एष दुर्वागुभयतो बुद्धो यदक्षः स यदुथ्
सर्जेद्-यजमानस्य गृहा-नभ्युत्सर्जेथ् सुवाग्देव दुर्याः आ वदेत्याह गृहा वै दुर्याः शान्त्यै पत्यु- [ ]

Pada Paata

बुद्धम् । अवेति । स्यति । वरुणपाशादिति वरुण - पाशात् । एव । एने इति । मुञ्चति ।
 प्रेति । नेनेक्ति । मेद्वये इति । एव । एने इति । करोति । सावित्रिया । ऋचा । हुत्वा
 । हविर्धाने इति हविः-धाने । प्रेति । वर्तयति । सवितृप्रसूत इति सवितृ - प्रसूतः । एव
 । एने इति । प्रेति । वर्तयति । वरुणः । वै । एषः । दुर्वागिति दुः - वाक् । उभयतः
 । बुद्धः । यत् । अक्षः । सः । यत् । उथ्सर्जेदित्युत् - सर्जेत् । यजमानस्य । गृहान् ।
 अभ्युथ्सर्जेदित्यभि - उथ्सर्जेत् । सुवागिति सु - वाक् । देव । दुर्यान् । एति । वद । इति
 । आह । गृहाः । वै । दुर्याः । शान्त्यै । पत्नी ।

TS 6.2.9.2**TS 6.2.9.2****Samhita Paata**

पानक्ति पत्नी हि सर्वस्य मित्रं मित्रत्वाय यद्वै पत्नी यज्ञस्य करोति मिथुनं तदथो पत्न्या एवैष
 यज्ञस्यो-न्वारम्भं ऽनवच्छित्यै वर्त्मना वा अन्वित्य यज्ञं रक्षांसि जिघांसन्ति वैष्णवीभ्यामृग्भ्यां
 वर्त्मनो जुहोति यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञादेव रक्षांस्यपं हन्ति यदद्धर्यु-रनग्ना-वाहुतिं जुहुया-दन्धो ऽद्धर्युः
 स्याद्-रक्षांसि यज्ञं हन्युर- [ ]

Pada Paata

उपेति॑ । अ॒न॒क्ति॑ । प॒त्नी॑ । हि॒ । स॒र्व॒स्य॑ । मि॒त्रम् । मि॒त्र॒त्वाये॑ति॒ मि॒त्र - त्वाय॑ । यत् । वै ।
 प॒त्नी॑ । य॒ज्ञ॒स्य॑ । क॒रोति॑ । मि॒थु॒नम् । तत् । अथो॑ इति॑ । प॒त्नी॒याः । ए॒व । ए॒षः । य॒ज्ञ॒स्य॑
 । अ॒न्वा॒र॒भं इत्य॑नु - आ॒र॒भं । अ॒न॒व॒च्छि॒त्या इत्य॑न॒व - छि॒त्यै । व॒र्त्म॑ना । वै । अ॒न्वि॒त्ये॒त्य॑नु
 - इत्य॑ । य॒ज्ञम् । र॒क्षा॑सि॒ । जि॒घा॑स॒न्ति॒ । वै॒ष्ण॒वी॒भ्या॑म् । ऋ॒ग॒भ्या॑मि॒त्य॑क्-भ्याम् । व॒र्त्म॑नोः
 । जु॒हो॑ति । य॒ज्ञः । वै । वि॒ष्णुः । य॒ज्ञात् । ए॒व । र॒क्षा॑सि॒ । अ॒पेति॑ । ह॒न्ति॒ । यत्
 । अ॒द्भ्युः॑ । अ॒नु॒ग्रौ । आ॒हु॑ति॒मित्या॑ - हु॒तिम् । जु॒हु॑यात् । अ॒न्धः । अ॒द्भ्युः॑ । स्या॑त् ।
 र॒क्षा॑सि॒ । य॒ज्ञम् । ह॒न्युः॑ ।

TS 6.2.9.3

TS 6.2.9.3

Samhita Paata

-हिरण्यमुपास्यं जुहोत्यग्निवत्येव जुहोति नान्धोऽद्भ्युर्भवति न यज्ञः रक्षासि घ्नन्ति प्राची प्रेतमद्धरं
 कल्पयन्ती इत्याह सुवर्गमेवैने लोकं गमयत्यत्र रमेथां वर्ष्मन् पृथिव्या इत्याह वर्ष्म ह्येतत् पृथिव्या
 यद् देवयजनं शिरो वा एतद्-यज्ञस्य यद्विद्वानं दिवो वा विष्णवुत वा पृथिव्या- [ ]

Pada Paata

हिरण्यम् । उ॒पा॒स्ये॒त्यु॒प - अ॒स्य॑ । जु॒हो॑ति । अ॒ग्नि॒व॒ती॒त्य॑ग्नि॒व॒ति॑ । ए॒व । जु॒हो॑ति । न ।
 अ॒न्धः । अ॒द्भ्युः॑ । भ॒व॑ति । न । य॒ज्ञम् । र॒क्षा॑सि॒ । घ्न॑न्ति । प्रा॒ची॒ इति॑ । प्रे॒ति॑ । इ॒त्तम्
 । अ॒द्ध॒रम् । क॒ल्प॑यन्ती॒ इति॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । सु॒व॒र्ग॑मि॒ति॑ सु॒वः - ग॒म् । ए॒व । ए॒ने॒ इति॑

। लो॒कम् । ग॒म॒य॒ति । अ॒त्र । र॒मे॒था॒म् । व॒ष्मन् । पृ॒थि॒व्याः । इ॒ति । आ॒ह । व॒ष्म ।
हि । ए॒तत् । पृ॒थि॒व्याः । यत् । दे॒व॒य॒ज॒न॒मि॒ति॑ दे॒व - य॒ज॒न॒म् । शि॒रः । वै । ए॒तत् ।
य॒ज्ञ॒स्य॑ । यत् । ह॒वि॒र्धा॒न॒मि॒ति॑ ह॒विः-धा॒न॒म् । दि॒वः । वा । वि॒ष्णो॒ । उ॒त । वा । पृ॒थि॒व्याः ।

TS 6.2.9.4

TS 6.2.9.4

Samhita Paata

इत्या॒शी॒र्ष॒द॒य॒र्चा॑ दक्षि॑णस्य ह॒वि॒र्धा॒न॒स्य॑ मे॒थी॑ नि ह॑न्ति शी॒र्ष॒त ए॒व य॒ज्ञ॒स्य॑ य॒ज॒मा॒न आ॒शि॒षोऽ॒व
रु॒न्धे दु॒ण्डो॑ वा औ॒प॒र॒स्तृ॒तीय॑स्य ह॒वि॒र्धा॒न॒स्य॑ व॒षट्का॑रे-णाक्ष॑-म॒च्छि॒न॒द्-यत्-तृ॒तीयं॑ छ॒दिर् ह॒वि॒र्धा॒न॒यो-
रु॒दा॒ह्रि॒यते॑ तृ॒तीय॑स्य ह॒वि॒र्धा॒न॒स्या॒व॒रु॒द्ध्यै॑ शि॒रो वा ए॒तद्-य॒ज्ञ॒स्य॑ य॒द्ध॒वि॒र्धा॒नं॑ वि॒ष्णो॒ र॒रा॒ट॒म॒सि॑ वि॒ष्णोः॑
पृ॒ष्ठ॒म॒सी॒त्या॒ह॒ तस्मा॑दे॒ता॒व॒द्धा॑ शि॒रो वि॒ष्यु॑तं वि॒ष्णोः॑ ( ) स्यू॒र॒सि॑ वि॒ष्णोर्द्धु॑व॒म॒सी॒त्या॒ह॒ वैष्ण॑वः॒ हि
दे॒व॒त॒या ह॒वि॒र्धा॒नं॑ यं प्र॑थ॒मं ग्र॑न्थिं ग्र॑न्थी॒याद्य॑त् तं न वि॑स्रः॒ स॒ये॒द॒मे॒हे॒ना॒द्ध॒र्युः॑ प्र॒मी॒येत् तस्मा॑त् स
वि॒स्र॒स्यः॑ ॥

Pada Paata

इति॑ । आ॒शी॒र्ष॒द॒ये॒त्या॒शीः॑ - प॒द॒या । ऋ॒चा । दक्षि॑णस्य । ह॒वि॒र्धा॒न॒स्येति॑ ह॒विः॑ - धा॒न॒स्य॑ ।
मे॒थी॒म् । नीति॑ । ह॒न्ति । शी॒र्ष॒तः । ए॒व । य॒ज्ञ॒स्य॑ । य॒ज॒मा॒नः । आ॒शि॒ष॒ इत्या॑ - शि॒षः॑
। अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । दु॒ण्डः । वै । औ॒प॒रः । तृ॒तीय॑स्य । ह॒वि॒र्धा॒न॒स्येति॑ ह॒विः॑ - धा॒न॒स्य॑ ।
व॒षट्का॑रेणेति॑ व॒षट् - का॒रेण॑ । अक्ष॑म् । अ॒च्छि॒न॒त् । यत् । तृ॒तीय॑म् । छ॒दिः । ह॒वि॒र्धा॒न॒यो॒रिति॑

हविः-धानयोः । उदाह्रियत् इत्युत् - आह्रियते । तृतीयस्य । हविर्धानस्येति हविः - धानस्य ।
 अवरुद्ध्या इत्यव - रुद्ध्यै । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । हविर्धानमिति हविः-धानम्
 । विष्णोः । रराटम् । असि । विष्णोः । पृष्ठम् । असि । इति । आह । तस्मात् ।
 एतावद्वेत्येतावत् - धा । शिरः । विष्युतमिति वि - स्यूतम् । विष्णोः ( ) । स्यूः । असि ।
 विष्णोः । ध्रुवम् । असि । इति । आह । वैष्णवम् । हि । देवतया । हविर्धानमिति हविः
 - धानम् । यम् । प्रथमम् । ग्रन्थिम् । ग्रन्थीयात् । यत् । तम् । न । विस्त्रस्येदिति वि
 - स्त्रस्येत् । अमेहेन । अद्भ्युः । प्रेति । मीयेत् । तस्मात् । सः । विस्त्रस्य इति वि-स्त्रस्यः ॥

TS 6.2.10.1

TS 6.2.10.1

Samhita Paata

देवस्य त्वा सवितुः प्रसव इत्यभिमा दत्ते प्रसूत्या अश्विनौ बाहुभ्यामित्याहाश्विनौ हि देवानामद्भ्यु
 आस्तां पूष्णो हस्ताभ्यामित्याह यत्यै वज्रं इव वा एषा यदभिरभिरसि नारिरसीत्याह शान्त्यै काण्डे
 काण्डे वै क्रियमाणे यज्ञः रक्षांसि जिघांसन्ति परिलिखितः रक्षः परिलिखिता अरातय इत्याह
 रक्षसामपहत्या- [ ]

Pada Paata

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसव इति प्र - सवे । इति । अभिम् । एति । दत्ते । प्रसूत्या इति
 प्र - सूत्यै । अश्विनोः । बाहुभ्यामिति बाहु-भ्याम् । इति । आह । अश्विनौ । हि । देवानाम्

। अ॒द्भ॒र्यु॒ इति॑ । आ॒स्ता॒म् । पू॒ष्णः॑ । ह॒स्ता॒भ्याम् । इति॑ । आ॒ह॒ । य॒त्यै॑ । व॒ज्रः॑ । इ॒व॒ ।
 वै । ए॒षा । यत् । अ॒भिः॑ । अ॒भिः॑ । अ॒सि॒ । ना॒रिः॑ । अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । शा॒न्त्यै॑
 । का॒ण्डे॑काण्ड॒ इति॑ का॒ण्डे॑ - का॒ण्डे॑ । वै । क्रि॒यमा॑णे । यु॒ग्म् । र॒क्षा॑सि॒ । जि॒घा॑स॒न्ति॒ ।
 परि॑लि॒खित॑मिति॒ परि॑ - लि॒खित॑म् । र॒क्षः॑ । परि॑लि॒खिता॒ इति॑ परि॑ - लि॒खिताः॑ । अ॒रा॑तयः ।
 इति॑ । आ॒ह॒ । र॒क्ष॑साम् । अ॒प॑ह॒त्या॒ इत्य॑प॒ - ह॒त्यै॑ ।

TS 6.2.10.2

TS 6.2.10.2

Samhita Paata

इ॒दम्॒ह॑ र॒क्ष॑सो ग्री॒वा अ॒पि॑ कृ॒न्ता॒मि॒ योऽ॒स्मान् द्वेष्टि॑ यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्म इ॒त्या॒ह॒ द्वौ वा॒व पु॒रु॑षौ॒ यं
 चै॒व द्वेष्टि॑ यश्चै॒नं द्वेष्टि॑ तयो॒रे॒वान॑न्तरा॒यं ग्री॒वाः कृ॒न्त॒ति दि॒वे त्वा॒न्त॒रि॑क्षाय॒ त्वा पृ॒थि॒व्यै त्वे॒त्या॒है॒भ्य
 ए॒वैना॑लो॒के॒भ्यः प्रोक्ष॑ति॒ प॒र॒स्ता॑दु॒र्वाचीं॑ प्रोक्ष॑ति॒ तस्मा॑त्- [ ]

Pada Paata

इ॒दम् । अ॒हम् । र॒क्ष॑सः । ग्री॒वाः । अ॒पीति॑ । कृ॒न्ता॒मि॒ । यः । अ॒स्मान् । द्वेष्टि॑ । यम्
 । च॒ । व॒यम् । द्वि॒ष्मः । इति॑ । आ॒ह॒ । द्वौ । वा॒व । पु॒रु॑षौ । यम् । च॒ । ए॒व । द्वेष्टि॑
 । यः । च॒ । ए॒नम् । द्वेष्टि॑ । तयोः॑ । ए॒व । अ॒न॑न्तरा॒य॒मित्य॑न॒न्तः - आ॒य॒म् । ग्री॒वाः ।
 कृ॒न्त॒ति॒ । दि॒वे । त्वा॒ । अ॒न्त॒रि॑क्षाय॒ । त्वा॒ । पृ॒थि॒व्यै । त्वा॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । ए॒भ्यः ।
 ए॒व । ए॒ना॒म् । लो॒के॒भ्यः । प्रेति॑ । उ॒क्ष॑ति॒ । प॒र॒स्ता॑त् । अ॒र्वाची॑म् । प्रेति॑ । उ॒क्ष॑ति॒ । तस्मा॑त् ।

TS 6.2.10.3

TS 6.2.10.3

Samhita Paata

प्रस्तादुर्वाचीं मनुष्या ऊर्जमुप जीवन्ति क्रूरमिव वा एतत् करोति यत् खनत्यपोऽव नयति शान्त्यै
यवमतीरव नयत्यूर्गवै यव ऊर्गुदुंबरं ऊर्जेवोर्जः समर्द्धयति यजमानेन सम्मितौदुंबरी भवति यावानेव
यजमानस्तावती-मेवास्मि-नूर्ज दधाति पितृणां सदनमसीति ब्रूहि रवं स्तृणाति पितृदेवत्यै(१)-
[ ]

Pada Paata

प्रस्तात् । अर्वाचीम् । मनुष्याः । ऊर्जम् । उपेति । जीवन्ति । क्रूरम् । इव । वै । एतत्
। करोति । यत् । खनति । अपः । अवेति । नयति । शान्त्यै । यवमतीरिति यव - मतीः
। अवेति । नयति । ऊर्क् । वै । यवः । ऊर्क् । उदुम्बरः । ऊर्जा । एव । ऊर्जम् ।
समिति । अर्द्धयति । यजमानेन । सम्मितेति सं - मित् । औदुंबरी । भवति । यावान् ।
एव । यजमानः । तावतीम् । एव । अस्मिन् । ऊर्जम् । दधाति । पितृणाम् । सदनम् ।
असि । इति । ब्रूहिः । अवेति । स्तृणाति । पितृदेवत्यमिति पितृ - देवत्यम् ।

TS 6.2.10.4

TS 6.2.10.4

Samhita Paata

ह्येतद्-यन्निखातुं यद्-ब्रूहि रनवस्तीर्य मिनुयात् पितृदेवत्यां निखाता स्याद्-ब्रूहि रनवस्तीर्य मिनोत्यस्यामेवैनां
मिनोत्यथो स्वारुहमेवैनां करोत्युद्-दिवश् स्तभानाऽऽन्तरिक्षं पृणेत्याहैषां लोकानां विधृत्यै द्युतानस्त्वा
मारुतो मिनोत्वित्याह द्युतानो ह स्म वै मारुतो देवानामौदुंबरीं मिनोति तेनैवै- [ ]

Pada Paata

हि । एतत् । यत् । निखातुमिति नि - खातम् । यत् । ब्रूहिः । अनवस्तीर्येत्यनव-स्तीर्य
। मिनुयात् । पितृदेवत्येति पितृ - देवत्यां । निखातेति नि - खाता । स्यात् । ब्रूहिः ।
अवस्तीर्येत्यव- स्तीर्य । मिनोति । अस्याम् । एव । एनाम् । मिनोति । अथो इति ।
स्वारुहमिति स्व-रुहम् । एव । एनाम् । करोति । उदिति । दिवम् । स्तभान् । एति ।
अन्तरिक्षम् । पृण् । इति । आह । एषाम् । लोकानां । विधृत्या इति वि - धृत्यै । द्युतानः
। त्वा । मारुतः । मिनोतु । इति । आह । द्युतानः । ह । स्म । वै । मारुतः । देवानां
। औदुंबरीम् । मिनोति । तेनैव । एव ।

TS 6.2.10.5

TS 6.2.10.5

Samhita Paata

-नां॑ मि॒नोति॑ ब्र॒ह्म॒वनि॑ त्वा क्ष॒त्र॒वनि॑मित्या॒ह यथा॑य॒जुरे॒वैतद् घृ॒तेन॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी आ पृ॑णे॒थामि॒त्यौदु॑ब॒र्यां
जु॒होति॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी ए॒व र॒से॒नान॑त्त्या॒न्तम॑न्व॒व॒स्त्राव॑यत्या॒न्तमे॒व यज॑मानं॒ तेज॑सा॒न॒क्त्यै॒न्द्रम॑सीति॒
छ॒दि॒रधि॑ नि द॒धात्यै॑न्द्रः॒ हि दे॒वत॑या॒ सदो॑ वि॒श्वज॑नस्य॒ छा॒येत्या॑ह वि॒श्वज॑नस्य॒ ह्येषा॑ छा॒या यत् सदो॑
नव॑छ॒दि- [ ]

Pada Paata

ए॒नाम् । मि॒नो॒ति । ब्र॒ह्म॒वनि॑मि॒ति ब्र॒ह्म - वनि॑म् । त्वा । क्ष॒त्र॒वनि॑मि॒ति क्ष॒त्र - वनि॑म् । इति॑ ।
आ॒ह । यथा॑य॒जुरि॑ति॒ यथा - य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् । घृ॒तेन॑ । द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा-पृ॑थि॒वी ।
ए॒ति॑ । पृ॒णे॒थाम् । इति॑ । औदु॑ब॒र्याम् । जु॒होति॑ । द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा - पृ॑थि॒वी । ए॒व । र॒से॒न
। अ॒न॒क्ति॑ । आ॒न्तमि॒त्या - अ॒न्तम् । अ॒न्व॒व॒स्त्राव॑यती॒यनु॑ -अ॒व॒स्त्राव॑यति । आ॒न्तमि॒त्या-अ॒न्तम्
। ए॒व । यज॑मानम् । तेज॑सा । अ॒न॒क्ति॑ । ऐ॒न्द्रम् । अ॒सि॑ । इति॑ । छ॒दिः । अधि॑ । नीति॑ ।
द॒धाति॑ । ऐ॒न्द्रम् । हि । दे॒वत॑या । सदो॑ । वि॒श्वज॑नस्येति॒ विश्व॑ - ज॒नस्य॑ । छा॒या । इति॑ । आ॒ह
। वि॒श्वज॑नस्येति॒ विश्व॑ - ज॒नस्य॑ । हि । ए॒षा । छा॒या । यत् । सदो॑ । नव॑छ॒दीति॑ नव॑ - छ॒दि ।

TS 6.2.10.6

TS 6.2.10.6

Samhita Paata

तेज॑स्कामस्य॒ मि॒नुयात् त्रि॒वृता॒ स्तोमे॑न॒ सम्मि॑तं॒ तेज॑स्त्रि॒वृत् तेज॑स्व्ये॒व भ॑व॒त्येका॑दश॒छ॒दीन्द्रि॑यका॒म्-

स्यैकादशाक्षरा त्रिष्टुगिन्द्रियं त्रिष्टुगिन्द्रियाव्येव भवति पञ्चदशछदि भ्रातृव्यवतः पञ्चदशो वज्रो
 भ्रातृव्याभिभूत्यै सप्तदशछदि प्रजाकामस्य सप्तदशः प्रजापतिः प्रजापतेरास्या एकविंशतिछदि प्रतिष्ठाकाम-
 स्यैकविंशः स्तोमानां प्रतिष्ठा प्रतिष्ठित्या उदरं वै सद ऊर्गुदुबंरो मद्ध्यत औदुबंरीं मिनोति मद्ध्यत
 एव प्रजानामूर्जं दधाति तस्मान्- [ ]

Pada Paata

तेजस्कामस्येति तेजः - कामस्य । मिनुयात् । त्रिवृतेति त्रि-वृता । स्तोमेन । सम्मितमिति सं -
 मितम् । तेजः । त्रिवृदिति त्रि -वृत् । तेजस्वी । एव । भवति । एकादशछदीत्येकादश - छदि
 । इन्द्रियकामस्येतीन्द्रिय - कामस्य । एकादशाक्षरेत्येकादश-अक्षरा । त्रिष्टुक् । इन्द्रियम् ।
 त्रिष्टुक् । इन्द्रियावी । एव । भवति । पञ्चदशछदीति पञ्चदश-छदि । भ्रातृव्यवत् इति भ्रातृव्य
 - वत् । पञ्चदश इति पञ्च - दशः । वज्रः । भ्रातृव्याभिभूत्या इति भ्रातृव्य - अभिभूत्यै ।
 सप्तदशछदीति सप्तदश - छदि । प्रजाकामस्येति प्रजा - कामस्य । सप्तदश इति सप्त - दशः ।
 प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । आस्यै । एकविंशतिछदीत्येकविंशति
 - छदि । प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा - कामस्य । एकविंश इत्येक-विंशः । स्तोमानां । प्रतिष्ठेति
 प्रति - स्था । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । उदरम् । वै । सदः । ऊर्क् । उदुबंरः ।
 मद्ध्यतः । औदुबंरीम् । मिनोति । मद्ध्यतः । एव । प्रजानामिति प्र - जानाम् । ऊर्जम् ।
 दधाति । तस्मात् ।

TS 6.2.10.7**TS 6.2.10.7****Samhita Paata**

मद्धयत ऊर्जा भुञ्जते यजमानलोके वै दक्षिणानि छदीर्षि भ्रातृव्यलोक उत्तराणि दक्षिणान्युत्तराणि
करोति यजमान-मेवा-यजमानादुत्तरं करोति तस्माद् यजमानोऽयजमानादुत्तरो ऽन्तर्वर्तान् करोति
व्यावृत्त्यै तस्मादरण्यं प्रजा उप जीवन्ति परि त्वा गिर्वणो गिर इत्याह यथायजुरेवैतदिन्द्रस्य
स्यूरसीन्द्रस्य ध्रुवमसीत्याहैन्द्रः हि देवतया सदो ( ) यं प्रथमं ग्रन्थिं ग्रन्थीयाद्यत् तं न विस्रः
सयेदमेहेनाद्धर्युः प्रमीयेत् तस्मात् स विस्रस्यः ॥

Pada Paata

मद्धयतः । ऊर्जा । भुञ्जते । यजमानलोक इति यजमान - लोके । वै । दक्षिणानि । छदीर्षि
। भ्रातृव्यलोक इति भ्रातृव्य - लोके । उत्तराणीत्युत् - त्राणि । दक्षिणानि । उत्तराणीत्युत् -
त्राणि । करोति । यजमानम् । एव । अयजमानात् । उत्तरमित्युत् - त्रम् । करोति । तस्मात्
। यजमानः । अयजमानात् । उत्तर इत्युत् - त्रः । अन्तर्वर्तानित्यन्तः - वर्तान् । करोति ।
व्यावृत्त्या इति वि-आवृत्त्यै । तस्मात् । अरण्यम् । प्रजा इति प्र - जाः । उपेति । जीवन्ति ।
परीति । त्वा । गिर्वणः । गिरः । इति । आह । यथायजुरिति यथा - यजुः । एव । एतत् ।
इन्द्रस्य । स्यूः । असि । इन्द्रस्य । ध्रुवम् । असि । इति । आह । ऐन्द्रम् । हि । देवतया
। सदः ( ) । यम् । प्रथमम् । ग्रन्थिम् । ग्रन्थीयात् । यत् । तम् । न । विस्रः सयेदिति वि -
स्रः सयेत् । अमेहेन् । अद्धर्युः । प्रेति । मीयेत् । तस्मात् । सः । विस्रस्य इति वि - स्रस्यः ॥

TS 6.2.11.1**TS 6.2.11.1****Samhita Paata**

शिरो वा एतद्-य॒ज्ञस्य॑ यद्वि॒द्वानं॑ प्रा॒णा उ॒पर॒वा ह॑वि॒र्दाने॑ स्वाय॒न्ते तस्मा॑च्छी॒रुषन् प्रा॒णा अ॒धस्ता॑त्
 स्वाय॒न्ते तस्मा॑दुधस्ता॑च्छी॒र्णः प्रा॒णा र॑क्षो॒हणो॑ वल॒गहनो॑ वैष्ण॒वान् ख॑नामीत्या॒ह वैष्ण॒वा हि दे॒वत॑योप॒र॒वा
 असु॑रा॒ वै निर्य॑न्तो दे॒वानां॑ प्रा॒णेषु॑ वल॒गान् न्य॑खनन् तान् बा॒हुमा॒त्रेऽन्वि॑न्दुन् तस्मा॑द् बा॒हुमा॒त्राः
 स्वा॑यन्त इ॒दम॒हं तं व॑लगमुद्व॑पामि- [ ]

Pada Paata

शिरः । वै । एतत् । य॒ज्ञस्य॑ । यत् । ह॒वि॒र्दान॑मिति॒ हविः॑-धानम् । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः
 । उ॒पर॒वा इत्यु॑प - र॒वाः । ह॒वि॒र्दान॑ इति॒ हविः॑-धानम् । स्वा॒य॒न्ते । तस्मा॑त् । शी॒रुषन् ।
 प्रा॒णा इति॑ प्र-अ॒नाः । अ॒धस्ता॑त् । स्वा॒य॒न्ते । तस्मा॑त् । अ॒धस्ता॑त् । शी॒र्णः । प्रा॒णा इति॑
 प्र-अ॒नाः । र॑क्षो॒हण॑ इति॒ रक्षः॑-हनः । वल॒गहन॑ इति॒ वलग॑-हनः । वैष्ण॒वान् । ख॑ना॒मि । इति॑
 । आ॒ह । वैष्ण॒वाः । हि । दे॒वत॑या । उ॒पर॒वा इत्यु॑प - र॒वाः । असु॑राः । वै । निर्य॑न्त
 इति॑ निः - यन्तः । दे॒वाना॑म् । प्रा॒णेष्विति॑ प्र - अ॒नेषु॑ । वल॒गानि॑ति॒ वल॑-गान् । नीति॑ ।
 अ॒खन॑न् । तान् । बा॒हुमा॒त्र इति॑ बाहु॒-मा॒त्रे । अ॒न्वि॑ति॒ । अ॒वि॒न्दुन् । तस्मा॑त् । बा॒हुमा॒त्रा इति॑
 बाहु॒ - मा॒त्राः । स्वा॑य॒न्ते । इ॒दम् । अ॒हम् । तम् । व॑लगमि॒ति॒ वल॑ - गम् । उ॒दि॒ति॒ । व॒पामि॑ ।

TS 6.2.11.2

TS 6.2.11.2

Samhita Paata

यं नः समानो यमसमानो निचुखानेत्याह द्वौ वाव पुरुषौ यश्चैव समानो यश्चासमानो यमेवास्मै तौ
वलङ्गं निखनंतस्तमेवोद्वपति संतृणत्ति तस्मात् संतृण्णा अन्तरतः प्राणा न सं भिनत्ति तस्मादसंभिन्नाः
प्राणा अपोऽव नयति तस्माद्द्रा अन्तरतः प्राणा यवमतीरव नय- [ ]

Pada Paata

यम् । नः । समानः । यम् । असमानः । निचुखानिति नि-चुखानं । इति । आह । द्वौ ।
वाव । पुरुषौ । यः । च । एव । समानः । यः । च । असमानः । यम् । एव । अस्मै
। तौ । वलङ्गमिति वल - गम् । निखनंत इति नि - खनंतः । तम् । एव । उदिति । वपति
। समिति । तृणत्ति । तस्मात् । संतृण्णा इति सं - तृण्णाः । अन्तरतः । प्राणा इति प्र -
अनाः । न । समिति । भिनत्ति । तस्मात् । असंभिन्ना इत्यसं - भिन्नाः । प्राणा इति प्र -
अनाः । अपः । अवेति । नयति । तस्मात् । आर्द्राः । अन्तरतः । प्राणा इति प्र - अनाः
। यवमतीरिति यव - मतीः । अवेति । नयति ।

TS 6.2.11.3

TS 6.2.11.3

Samhita Paata

-त्यूर्ग्वै यवः प्राणा उपरवाः प्राणेष्वेवोर्जं दधाति ब्रूहि रवः स्तृणाति तस्माँल्लोमशा अन्तरतः प्राणा
आज्येन व्याघारयति तेजो वा आज्यं प्राणा उपरवाः प्राणेष्वेव तेजो दधाति हनू वा एते यज्ञस्य
यदधिषवणे न सं तृणत्त्य संतृण्णे हि हनू अथो खलु दीर्घसोमे संतृद्ये धृत्यै शिरो वा एतद्-यज्ञस्य
यद्विद्वान्- [ ]

Pada Paata

ऊर्क् । वै । यवः । प्राणा इति प्र - अनाः । उपरवा इत्युप-रवाः । प्राणेष्विति प्र - अनेषु ।
एव । ऊर्जम् । दधाति । ब्रूहिः । अवेति । स्तृणाति । तस्मात् । लोमशाः । अन्तरतः ।
प्राणा इति प्र - अनाः । आज्येन । व्याघारयतीति वि - आघारयति । तेजः । वै । आज्यम् ।
। प्राणा इति प्र - अनाः । उपरवा इत्युप - रवाः । प्राणेष्विति प्र - अनेषु । एव । तेजः ।
। दधाति । हनू इति । वै । एते इति । यज्ञस्य । यत् । अधिषवणे इत्यधि-सवने । न
। समिति । तृणत्ति । असंतृण्णे इत्यसं - तृण्णे । हि । हनू इति । अथो इति । खलु ।
दीर्घसोम इति दीर्घ - सोमे । संतृद्ये इति सं-तृद्ये । धृत्यै । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य ।
यत् । हविर्द्वान्मिति हविः - धानम् ।

TS 6.2.11.4

TS 6.2.11.4

Samhita Paata

प्राणा उपरवा हनू अधिषवणे जिह्वा चर्म ग्रावाणो दन्ता मुखमाहवनीयो नासिको-तरवेदि-रुदरः
 सदो यदा खलु वै जिह्वायां दुश्स्वधि खादत्यथ मुखं गच्छति यदा मुखं गच्छत्यथोदरं गच्छति
 तस्माद्विद्वाने चर्मन्नाधि ग्रावभिरभिषुत्याऽऽहवनीये हुत्वा प्रत्यञ्चः परेत्य सदसि भक्षयन्ति यो वै
 विराजो यज्ञमुखे दोहं वेदं दुह एवै ( ) नामियं वै विराट् तस्यै त्वक् चर्मोऽधिषवणे स्तना उपरवा
 ग्रावाणो वृथा ऋत्विजो दुहन्ति सोमः पयो य एवं वेदं दुह एवैनां ॥

Pada Paata

प्राणा इति प्र - अनाः । उपरवा इत्युप - रवाः । हनू इति । अधिषवणे इत्यधि - सवने ।
 जिह्वा । चर्म । ग्रावाणः । दन्ताः । मुखम् । आहवनीय इत्यां - हवनीयः । नासिका ।
 उत्तरवेदिरित्युत्तर - वेदिः । उदरम् । सदः । यदा । खलु । वै । जिह्वायां । दुश्स्विति दत् - सु
 । अधीति । खादति । अथ । मुखम् । गच्छति । यदा । मुखम् । गच्छति । अथ । उदरम्
 । गच्छति । तस्मात् । हविर्धान इति हविः - धाने । चर्मन् । अधीति । ग्रावभिरिति ग्राव -
 भिः । अभिषुत्येत्यभि - सुत्यं । आहवनीय इत्यां - हवनीये । हुत्वा । प्रत्यञ्चः । परेत्येति परा
 - इत्यं । सदसि । भक्षयन्ति । यः । वै । विराज इति वि - राजः । यज्ञमुख इति यज्ञ - मुखे
 । दोहम् । वेदं । दुहे । एव ( ) । एनाम् । इयम् । वै । विराडिति वि - राट् । तस्यै । त्वक्
 । चर्म । ऊधः । अधिषवणे इत्यधि-सवने । स्तनाः । उपरवा इत्युप - रवाः । ग्रावाणः ।
 वृथाः । ऋत्विजः । दुहन्ति । सोमः । पयः । यः । एवम् । वेदं । दुहे । एव । एनाम् ॥